succulenta

4
Augustus 2019
Jaargang 98
ISSN 0039-4467

Floralia

Ben Wijffelaars

U hebt natuurlijk ook gesmuld van de schitterende speciale uitgave van Succulenta ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan. Een compleet geschiedenisboek over onze vereniging, waarbij de verbijsterende inhoudsopgave naar mijn mening een te bescheiden plaatsje op de achterpagina heeft gekregen. Verbijsterend omdat, zonder de andere auteurs ook maar iets te-kort te willen doen, het niet anders kan zijn dan dat Theo Heijnsdijk en Peter Knippels al in de vorige eeuw begonnen moeten zijn met het uitpluizen van de historie van Succulenta.

Mijn eerste warme gevoel kreeg ik al direct op pagina 1, om het moeilijk te maken door de redactie pagina 99 genoemd, bij het lezen van het artikel van Peter Knippels over de start van Succulenta en dan met name het stukje wat er zoal aan de oprichting van onze vereniging vooraf is gegaan. Ik ontdekte dat, onder meer, de vereniging "Floralia" een grote rol hierbij heeft gespeeld. De Amsterdamse predikant Marie A. Perk had "Floralia" al in 1873 opgericht als "Vereniging tot Volksontwikkeling door het kweeken van planten". Op de site van de Floraliavereniging Bennekom staat mooi omschreven waar dat allemaal toe zou gaan leiden. Zo verwachtte men een 'verbeterde mentaliteit van de werkende klasse', 'een gezelliger huishouden voor de arbeiders' en zouden 'uithuizige gewoonten zoals vandalisme en drankmisbruik' worden tegengegaan. De strenge foto van dominee Perk, overigens de vader van de latere dichter Jacques Perk, bij het artikel van Peter Knippels illustreert heel mooi de verandering in de belevingswereld van Succulentavoorzitters. Ik herinner me tenminste een foto in de Succulenta van even terug waarbij onze huidige voorzitter twee vaatjes bier overhandigt aan de personeelsvereniging van Ubink. "The times Theyare a-changing" zong Bob Dylan al weer lang geleden.

Zelf ken ik Floralia nog goed van mijn Brabantse jeugd waar de hele lagere schoolklas jaar in jaar uit een kleine rode begonia en een blauwe ageratum mee naar huis kreeg met de strenge opdracht er goed voor te zorgen. Er werd verwacht dat tegen de zomervakantie de uit hun kluiten gewassen planten weer werden ingeleverd waarna een diploma en enkele prijzen zouden worden uitgereikt. Ondanks dat mijn vader, toen al lid van Succulenta, buiten mijn gezichtsveld kunstmestinjecties moet hebben toegepast en er dagelijks de verwelkte bloempjes uitkneep, heb ik nooit een prijs mee naar huis mogen nemen. Wel een diploma, want je moest het wel heel bont hebben gemaakt om hiernaast te kunnen grijpen. Toch moet het zijn uitwerking op me hebben gehad. Ik ben geen voetbalvandaal geworden, mijn drankmisbruik valt binnen de norm, over ons huishouden krijg ik weinig klachten en ik heb er redelijk groene vingers aan overgehouden.

De traumatische herinnering aan een tentoonstelling van Floralia zonder een hoofdprijs is er echter wel de diepliggende oorzaak van dat ik aan plantenkeuringen binnen mijn afdeling nooit mee heb willen doen.

bwijffelaars@planet.nl

Echinocereus chloranthus:

DE GROENE-DWERGTOORTSCACTUS

Theo Heijnsdijk

Groenachtige bloemen vindt men bij de Groene-Dwergtoortscactus (E. chloranthus) uit Texas en Mexico, met 13-ribbige zuiltjes, die vaak onder de dicht opeenstaande, kleurige doorns nagenoeg verborgen zijn.

Tot zover de tekst van A.J. van Laren in het Verkade-album 'Cactussen' uit 1931. Zie de afbeelding.

Echinocereus chloranthus is niet erg bekend bij de liefhebbers. Met zijn borstelige voorkomen met horizontale kleurbanden (afb. 1) doet een niet bloeiende plant denken aan de welbekende *E. dasyacanthus*. Maar in bloei is het verschil duidelijk. De grote bloemen van *E. dasyacanthus* zijn meestal helder geel, die van *E. chloranthus* (afb. 2) zijn veel kleiner en bleek geelgroen.

Geschiedenis en eerstbeschrijving

In het eerdere artikel in deze serie over *Epithelantha micromeris* is al verhaald over de 'United States and Mexican Boundary Survey', een groot onderzoeksproject van 1848 tot 1855 om de grens tussen beide landen vast te leggen. Er deden ook veel botanisch onderlegde onderzoekers mee. Bijvoorbeeld John Milton Bigelow, Charles

Afb. 1: Echinocereus chloranthus subsp. chloranthus in Davis Mountains (Texas, USA).
Foto: Henk Ruinaard

C. Parry, George Thurber en Charles Wright. Hun namen vinden we in veel plantennamen terug. Evenals de namen van leidinggevenden, zoals luitenant Amiel Weeks Whipple en majoor William H. Emory.

Charles Wright, degene die in 1849 in de buurt van El Paso aan de Rio Grande *Epithelantha micromeris* gevonden had, was in het kader van bovengenoemd project vanaf eind februari 1852 opnieuw in die omgeving langs de Rio Grande aan het verzamelen. Zijn veldnotities zijn behouden gebleven. Nummer 95, op 2 april, van zijn lijst vermeldt: Cereus, Stony hills of the Rio Grande near Frontera, simple or mostly branched, flowers yellowish green.

Zoals gewoonlijk ging er ook van deze soort materiaal naar Georg Engelmann in St. Louis (Missouri). In zijn artikel voor de 'American Academy of Arts and Sciences' in 1856 beschreef Engelmann de plant als *Cereus chloranthus*. Overigens had Bigelow in dezelfde tijd als Wright ook exemplaren van deze soort verzameld.

De keuze voor deze geslachtsnaam is opmerkelijk, omdat dezelfde Engelmann al in 1848 het nieuwe geslacht *Echinocereus* had opgesteld. Daar bracht hij de laag blijvende cereussen (zuilcactussen) in onder. Hij beschreef daarbij meteen de nieuwe soort *Echinocereus viridiflorus* (= met groene bloemen), die in 1846 door zijn vriend Friedrich Adolph Wislizenus in de Amerikaanse staat New Mexico gevonden was.

Engelmann zag het nieuwe geslacht als een soort overgang tussen *Echinocactus* (zee-egelcactus) en *Cereus*. Vandaar dan ook de naam *Echinocereus*. Hij betwijfelde echter zelf of het wel een apart geslacht was of dat het de status van ondergeslacht moest hebben. Andere auteurs erkenden het nieuwe geslacht niet en Engelmann koos toen

Afb. 3: Plaat 37 van Paulus Roetter in 'Cactaceae of the Boundary' van Georg Engelmann.

Afb. 2: Echinocereus chloranthus subsp. chloranthus in cultuur in bloei.

Foto: Henk Ruinaard

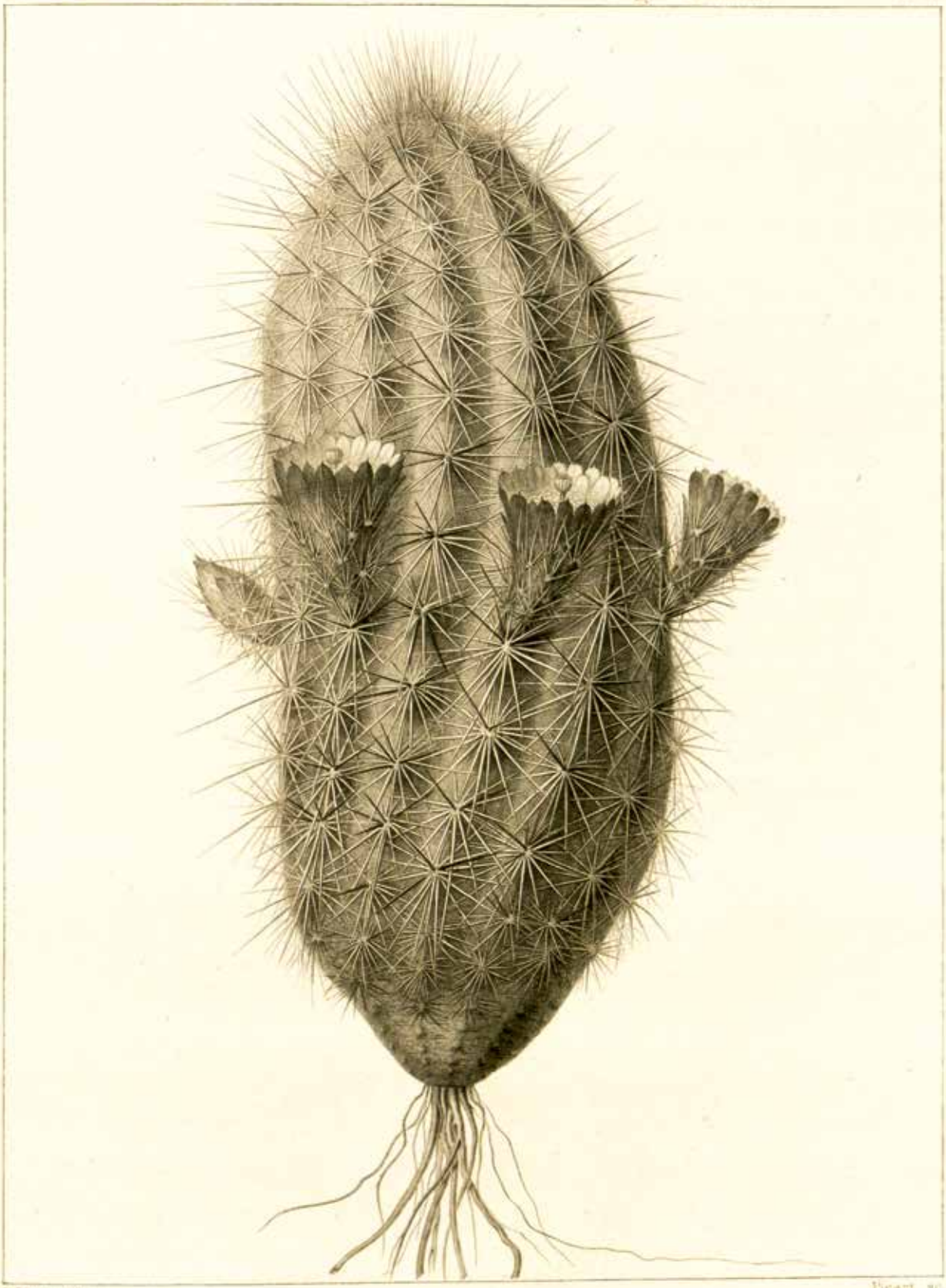

P. Rosetty del. Bicart sc.

CEREUS CHLORANTHUS

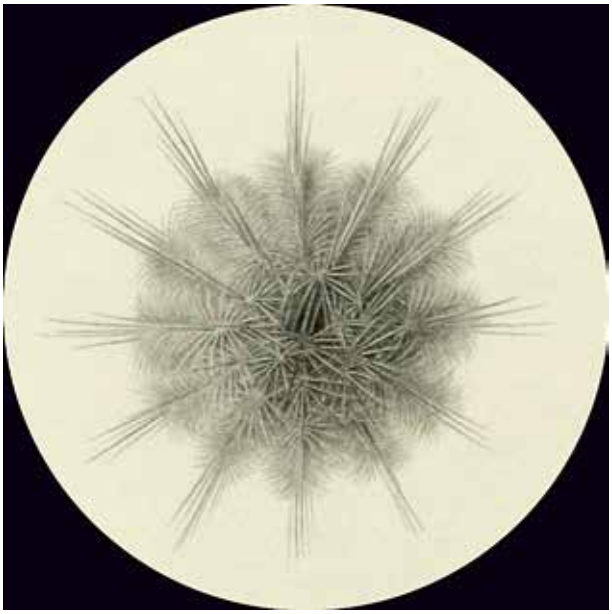

Afb. 4: Bovenaanzicht van Echinocereus chloranthus (deel van plaat 38 van Paulus Roetter in 'Cactaceae of the Boundary' van Georg Engelmann).

voor de status ondergeslacht. Lemaire en later Rümpler (1888) erkenden het geslacht wel. Uiteindelijk is het geslacht *Echinocereus* algemeen erkend.

Grappig vind ik wel dat voor Engelmann de kleine zaden het kenmerkende verschil met het geslacht *Cereus* vormen. Tegenwoordig vinden we juist de sterk bedoornde vrucht en de groene stempel typische kenmerken voor echinocereussen, maar geen woord daarover in de geslachtbeschrijving van Engelmann.

Chloranthus betekent 'met geelgroene bloemen' (zie afb. 2). Dus dat is een zeer toepasselijke naam. In het toenmalige systeem van Engelmann hoorde de soort dus in het ondergeslacht *Echinocereus*, daarbinnen weer tot een soort sectie 'pectinati' (kamvormigen, in verband met de plaatsing van de doorns op het areool) en dan weer de groep 'viridiflori' (de groenbloemigen). In die groep stond uiteraard ook *Cereus viridiflorus*. Hij merkte op dat de bloemen

Afb. 5: Echinocereus viridiflorus subsp. viridiflorus in bloei in New Mexico, USA.
Foto: Henk Ruinaar.

van *C. chloranthus* veel lijken op die van *C. viridiflorus*, maar dat de zaden afwijkend zijn.

Engelmann onderscheidde ook een groep 'flaviflori' (met gele bloemen) en 'rubriflori' (met rode bloemen). Niet zo'n handige indeling, want het is een bekend verschijnsel dat bij planten van een en dezelfde soort verschillende bloemkleuren voor kunnen komen.

In 1859 verscheen Engelmanns 'Cactaceae of the boundary'. Dat is een rapportage in het kader van de United States and Mexican Boundary Survey. Daarin staan 75 platen met afbeeldingen, gemaakt door zijn medewerker Paulus Roetter. Uiteraard wordt hierin *Cereus chloranthus* ook beschreven. Plaat 37 (afb. 3) toont de hele plant en plaat 38 onderdelen ervan. Dit zijn de eerste gepubliceerde afbeeldingen van de soort. De afbeelding van plaat 37 vinden we in veel latere publicaties terug. Bijvoorbeeld in Försters Handbuch der Cacteenkunde (1886) of in Schelles Handbuch der Kakteenkultur (1907). Een auteursvermelding staat er nooit bij, maar daar werd in die tijd kennelijk niet moeilijk over gedaan. In afbeelding 4 is een deel van plaat 38 weergegeven: een bovenaanzicht van de plant.

Taxonomische discussie

De geslachtsnaam is nu dus onbetwist *Echinocereus*. Met betrekking tot de soortnaam duren de meningsverschillen tot op de dag van vandaag voort. Om te beginnen vond Backeberg in zijn Kakteenlexikon (1960) dat *E. chloranthus* een variëteit van *E. viridiflorus* (afb.5) is. Nigel Taylor ging daar vooralsnog niet in mee, want hij beschreef in 1985, in zijn monografie The Genus Echinocereus, maar liefst vier variëteiten onder de soortnaam chloranthus, namelijk var. *chloranthus*, var. *russanthus*, var. *cylindricus* en var. *neocapillus*. Onder de soortnaam *E. viridiflorus* beschreef hij drie variëteiten, namelijk var. *viridiflorus*, var. *correllii* en var. *davisii*. Maar in 1997 dacht hij er weer heel anders over. Nu zag hij chloranthus als een subspecies van *E. viridiflorus* en de vier variëteiten waren verdwenen. Het komt er op neer dat hij alle groenbloeiende echinocereussen als één soort ziet.

Volgens anderen, zoals W. Blum et al., is *chloranthus* echter nog steeds een geldige soortnaam.

De situatie rond de hierboven genoemde *E. chloranthus* var. *russanthus* is nog complexer. Deze rood bloeiende plant (afb.6) werd in 1969 door Weniger als *E. russanthus* (= met rode bloemen) beschreven. Deze werd in 1972 door Lamb, later aangevuld door Rowley, tot een variëteit van *E. chloranthus* teruggebracht. Zoals hierboven al aangegeven, dacht Taylor daar aanvankelijk hetzelfde over. Maar A.D. Zimmermann maakte er in 2004 een variëteit van *E. viridiflorus* van. Taylor op zijn beurt weer, beschreef in 2006 in The New Cactus Lexicon van David Hunt, *E. russanthus* (die immers niet groen bloeit) toch weer als een aparte soort. De vraag is of er ooit nog consensus over komt.

Iets dergelijks geldt voor de ook hierboven genoemde *E. chloranthus* var. *neocapillus*, die voor Taylor geldt als synoniem van *E. viridiflorus*. Deze vorm onderscheidt zich in het jeugdstadium (afb. 7) door lange haar-

Afb. 6: Echinocereus russanthus (= E. chloranthus var. russanthus = E. viridiflorus var. russanthus) bloeit niet geelgroen maar roodachtig.

Afb. 7: Twee zaailingen van Echinocereus chloranthus var. neocapillus. De rechter is nog in het jeugdstadium; de linker heeft forse doorns ontwikkeld en is zijn wilde haren kwijt.

achtige middendoorns, vergelijkbaar met de 'haren' van bijvoorbeeld espostoa's. Neocapillus betekent zoiets als 'behaard in de jeugd'. Bij bloeirijpe planten (afb 8) verdwijnen deze haardoorns.

Ongeveer hetzelfde verschijnsel zien we bij de pas in 2004 beschreven *E. viridiflorus* var. *canus* (= grijsharig). In het jeugdstadium heeft deze een zeer wollig voorkomen. Hij lijkt dan sprekend op een *Espostoa lanata*. Bloeirijpe planten gaan over op een tamelijk dichte, wittige bedoorning met rode accenten (afb.9). Deze variëteit is in 1984 ontdekt op een hoogte van ongeveer 2600 meter op een richel van zandsteen boven Righthand Shutup, bij de Solitario Dome (een soort krater) in Presidio County in Texas. Op de groeiplaats wordt ook *E. stramineus* aangetroffen. Van de wollige jeugdvorm van var. *canus* is ook al enkele jaren een cristaatvorm in de handel.

De meest recente naamsveranderingen staan beschreven in "Die Sektion Echinocereus" van W. Blum et al. uit 2012. Hierin is *E. chloranthus* nog steeds een zelfstandige soort met twee subspecies, namelijk subsp. *chloranthus* en subsp. *rhyolitensis*. Ook *E. russanthus* is een zelfstandige soort met drie subspecies, namelijk subsp. *russanthus*, subsp. *fiehnii* en subsp. *weedinii*. *E. viridiflorus* heeft nog maar twee subspecies, subsp. *viridiflorus* en subsp. *correllii*. *E. davisii, E. neocapillus* en *E. canus* worden hier gepresenteerd als zelfstandige soorten. In deze indeling vormen de genoemde soorten samen met de recenter beschreven soorten *E. blumii, E. carmenensis, E. mapimiensis* en *E. milleri* de, dan dus tien soorten omvattende, sectie Echinocereus, een van de acht secties waarin het hele geslacht *Echinocereus* nu is ingedeeld.

De bloemen van alle hierboven genoemde soorten zijn voor een echinocereus aan

Afb. 8: Echinocereus chloranthus var. neocapillus in bloei.

de kleine kant. Daar staat tegenover dat ze in de regel in grotere aantallen tegelijk verschijnen dan we van echinocereussen gewend zijn. De geelgroene kleur van de meeste maakt ze wat flets, maar het rood van *E. chloranthus* var. *russanthus* (afb. 10) steekt wel fraai af bij de groengele stempel.

De natuurlijke groeiplaatsen

E. chloranthus heeft een groot verspreidingsgebied. In de Verenigde Staten komt de soort voor in het westen van Texas en in het zuidoosten van New Mexico. Daarnaast ook in het noorden van de Mexicaanse staat Chihuahua. De soort groeit op dorre plekken (stenige heuvels en bergwanden) vooral op hoogtes tussen 1200 en 1600 meter. Vaak is *Coryphantha vivipara* in dezelfde omgeving te vinden.

E. viridiflorus subsp. *viridiflorus* heeft een nog veel groter verspreidingsgebied. Dit strekt zich uit van New Mexico, via Oklahoma, Kansas en Colorado tot in de nog meer naar het noorden liggende staten Wyoming en South Dakota. Dat is al een heel eind in de richting van Canada. Het is daarmee van alle echinocereussen ook de soort die het meest noordelijk voorkomt.

In de IUCN Red List of Threatened Species wordt *E. chloranthus* niet als aparte soort beschouwd maar als variëteit van *E. viridiflorus* en deze soort heeft de status 'Least Concern' (minste bezorgdheid; lees: niet bedreigd). Maar dat hoeft dus niet te gelden voor alle soorten/variëteiten die onder de paraplu van *E. viridiflorus* geschaard worden. Ik vermoed dat *E. canus* zeker de status 'vulnerable' (kwetsbaar) of 'endangered' (bedreigd) verdient.

Cultuur

Over de verzorging is weinig te melden. De standaardbehandeling voor cactussen voldoet. Het is aan te raden om een substraat te gebruiken met weinig organische bestanddelen. Een zonnige plaats is bevor-

derlijk voor een sterke bedoorning en een rijke bloei. Op de natuurlijke groeiplaatsen moeten de planten sneeuw en vorst doorstaan en daaruit is af te leiden dat de soort niet kougevoelig is. Voorwaarde is wel dat de planten in de winter beslist droog gehouden worden. De winterse rustperiode is ook belangrijk in verband met het vormen van bloemknoppen. Nevelen in het vroege voorjaar is bevorderlijk voor de knopzetting. De bloei valt vanaf april. Ook in de groeitijd houden ze niet van een hoge luchtvochtigheid.

De plant vormt weinig scheuten en daarom is zaaien voor de vermeerdering de aangewezen methode.

Literatuur

Blum, W., Felix, D., Bauer, H.(2012). Echinocereus, Die Sektion Echinocereus.

Engelmann, G. (1856). Synopsis of the Cactaceae of the Territory of the United States and Adjacent Regions, Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences 3: 278-279.

Engelmann, G. (1859). Cactaceae of the boundary, United States and Mexican Boundary Survey: 3 – 5; plate 37 - 38.

Engelmann, G. (1848). In Wislizenus, F.A., Memoir of a tour to northern Mexico: connected with Col. Doniphan's expedition, in 1846 and 1847:87.

Hunt, D., Taylor, N. and Charles, G. (2006). The New Cactus Lexicon.

Johnston, I.M. (1940). Field notes of Charles Wright for 1849 and 1851-52, relating to collections from Texas, New Mexico, Arizona and adjacent Sonora and Chihuahua.

Taylor, N.P. (1985). The genus Echinocereus. A Kew Magazine Monograph.

Taylor, N.P. (1997). In Hunt, Cactaceae Consensus Initiatives 3:10.

Weniger, D. (1969). Cactus and Succulent Journal (U.S.A) 41:41-42.

Een scan van de originele veldnotitie van Charles Wright met betrekking tot E. chloranthus: https://www.biodiversitylibrary.org/item/253483#page/3/mode/1up

Afb. 9: Echinocereus viridiflorus var. canus in een potje van 7 x 7 cm.

Afb. 10: Close-up van de bloem van Echinocereus chloranthus var. russanthus.

Maasdijk 11
6629 KD Appeltern
th.heijnsdijk@gmail.com

Voor het voetlicht

Bertus Spee

Abromeitiella chlorantha

Het geslacht *Abromeitiella* behoort tot de *Bromeliaceae* en is afkomstig uit Argentinië en Bolivia. De planten groeien daar hoog in het Andesgebergte en kunnen grote clusters vormen van meer dan een meter doorsnee.

In cultuur zijn ze niet moeilijk. We kweken ze in een schaal met een grof steenachtig substraat met weinig humus. Vroeg in het voorjaar beginnen we met watergeven op zonnige dagen; vanaf eind april kunnen we ze buiten zetten op een zonnige plaats. Dan verschijnen ook de kleine buisvormige groene bloemen op de rozetten. Als ze goed aan de groei gaan, kunnen we ze om de drie à vier jaar verpotten. Ze vullen dan al weer snel de grotere schaal.

Vermeerderen kan door zaaien. Ook stekken gaat prima. Dit kunnen we doen als de planten aan de groei gaan. Tijdens de winterrust houden we ze koel en droog. Ze kunnen dan zonder problemen een minimumtemperatuur van 0 °C verdragen. Op zonnige winterdagen kunnen we ook wat nevelen.

Acharagma roseana

Deze soort groeit in het noordoosten van Mexico, in de Sierra Madre Oriental. We vinden de plantjes hier op steile, kalkachtige rotshellingen, o.a. in de deelstaat Nuevo León. Voorheen waren ze ingedeeld bij andere geslachten, zoals *Escobaria* en *Gymnocactus*. In 1999 werd uiteindelijk het nieuwe geslacht *Acharagma* beschreven. De plantjes worden 2 cm groot en spruiten dan aan de basis. Zo vormen ze op den duur flinke clusters.

We planten ze hiertoe in een terracottaschaal. Ze groeien goed in een grof kalkrijk substraat. Tijdens de groei geven we met tussenpozen een flinke watergift. Ze kunnen meerdere malen per jaar bloeien, met kleine, smalle, lichtgele bloempjes.

In de winter houden we ze droog bij een minimumtemperatuur van 5 °C. Vermeerderen gaat goed door zaaien en/of stekken. Op eigen wortel groeien ze vrij langzaam.

Stenocactus multicostatus

Stenocactus multicostatus kent een vrij groot verspreidingsgebied in het noordoosten van Mexico. De mooiste vorm is te vinden op afgelegen plaatsen hoog in de Sierra Madre Oriental. Deze planten kunnen wel 20 cm in diameter worden; het plantenlichaam vormt tot wel 150 zeer smalle ribben, met in verhouding heel weinig areolen. Deze vorm wordt echter zelden in de handel aangeboden.

Vermeerderen gaat prima door zaaien. De planten stellen weinig eisen en groeien goed op eigen wortel in een mineraalrijk grondmengsel, dat ook wel wat humus mag bevatten. Ze verlangen regelmatig een flinke watergift tijdens de groei. Ze bloeien al vroeg in het voorjaar met talrijke bloemen.

Tijdens de winterrust houden we ze droog bij een minimumtemperatuur van 5 °C. De oude naam *Echinofossulocactus multicostatus* wordt ook nog wel gebruikt.

Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele

Haemanthus avasmontanus na 86 jaar teruggevonden

Peter Knippels

Haemanthus avasmontanus is een zomergroeiend bolgewas met succulente bladeren. De vegetatieperiode begint met de bloei. De bloemsteel is 25 tot 35 cm lang, met bovenop 15 tot 20 witgekleurde bloemen die in een scherm staan. De lichtgroene bracteeën, die het scherm met de bloemen omhullen, zijn aanwezig tijdens de bloei. Na de bloei groeien de twee rechtopstaande bladeren uit tot een lengte van 40 cm en een breedte van 5 cm.

De soort werd in 1923 door de Duitse botanicus Kurt Dinter (1868-1945) gevonden en in 1924 door hem beschreven. Hij beschreef *H. avasmontanus* in zijn artikel 'Beiträge zur Flora von Südwestafrika III' in 'Repertorium Specierum Novarum Regni Vegetabilis' nr. 19 van 1923/1924, uitgegeven in 1924. In afbeelding 1 staat de tekst van de nieuwbeschrijving. Dinter noemde de 'zuidhelling van gebergte nabij boerderij Tigerfontein' als vindplaats. Deze vindplaats ligt ten zuiden van Windhoek. Dinter nam één bloemsteel en één bol met bladeren mee die hij opnam in zijn herbarium. Hij beschreef de plant op basis hiervan. In het in 1931 gepubliceerde nummer 29 van 'Repertorium Specierum Novarum Regni Vegetabilis' vulde Dinter de informatie over de vindplaats aan. Zie afbeelding 2. Het genoemde Döbra (Dobra) ligt ten noordoosten van Windhoek.

Dinter en zijn reisgenoot Rusch hebben *H. avasmontanus* op meerdere locaties gezien en dit beschreven: Tigerfontein (zuiden), Dobra (noordoosten) en Khomas Hochland Moutains (westen). Tussen haakjes staat de ligging van de groeiplaatsen ten opzichte van Windhoek. Dinter heeft *H. avasmontanus* beschreven op basis van de bij Tigerfontein verzamelde bloem en bol met bladeren.

Dinter heeft zijn werkzame leven gewijd aan de flora in Namibië. Hij verzamelde meer dan 8000 soorten planten in dit land. Hij heeft meerdere geslachten en soorten beschreven.

Haemanthus avasmontanus werd pas in 2009 teruggevonden op de groeiplaats. Hoe

70. **Haemanthus avasimontanus** Dtr. sp. n. — Zwiebel oval, 4,5 cm breit, die Zweizeiligkeit dadurch, daß die dünnen, dunkeltabakbraunen Tuniken weit übereinandergreifen, äußerlich nicht erkennbar. Blätter 2, fast aufrecht, 35—40 cm lang, 4—4,5 cm breit, unbehaart, nach beiden Enden verschmälert, Rand glatt. Blüten vor den Blättern erscheinend. Pedunculus etwa 15—20 cm hoch, etwas zusammengedrückt. Brakteen und Blüten weiß, fast gleichlang. Brakteen aufrecht. — Auasgebirge: Südseite des Gebirges bei Tigerfontein (Schäpes Farm), K. Dinter Nr. 4465; Farm Döbra (Brakwater), K. Dinter; Komashochland, Rusch.

Beschreibung der Blütenverhältnisse wird nachgeholt. Besondere Verhältnisse verhinderten dieselben in der vergangenen Blütezeit.

Afb. 1: Nieuwbeschrijving H. avasmontanus van Dinter in 'Repertorium Specierum Novarum Regni Vegetabilis' nr. 19, 1924.

Hereroland: Tigerfontein im Auasgebirge blühend 12. Febr. 1923 Dtr. ohne Nr. u. E. Rusch auf einem kleinen Glimmerschieferhügel. (Von mir an einer steilen Glimmerschieferwand in der Schlucht östl. dem Hause der Missionsfarm Döbra schon 1899 beobachtet.)

Afb. 2: Aanvulling vindplaats in 'Repertorium Specierum Novarum Regni Vegetabilis' nr. 29, 1931.

Afb. 3: Net als andere Haemanthus soorten vormt H. avasmontanus tegenover elkaar staande bladeren.

Afb. 4: De bloemen van H. avasmontanus staan in een scherm en zijn wit van kleur. De meeldraden en de stamper zijn langer dan de bloemdekbladeren.

kan het dat het 86 jaar moest duren voordat de soort werd teruggevonden? Daarvoor zijn meerdere redenen aan te wijzen. Op de eerste plaats was de beschrijving van de vindplaats van Dinter niet echt nauwkeurig. Er kan dus op de verkeerde plek zijn gezocht. Daarnaast was het de vraag of de planten nog voorkomen op de groeiplaats. Zijn ze niet opgegeten of zijn ze door gebrek aan water verdroogd? De planten lopen uit na regenval. Je moet dus op het goede moment op pad om de planten te kunnen vinden.

De Zuid-Afrikaan Charles Craib zocht in 2009 voor het eerst in de Otjihaveraberge nabij Windhoek naar deze poederkwast. Otjihaveraberge is een bergketen die van noord naar zuid loopt op zo'n 70 kilometer van Windhoek. Craib startte zijn zoektocht op basis van de informatie van Dinter op specifieke condities: op het zuiden gerichte steile hellingen, met kloven, op 1600 tot 1700 meter hoogte. Craib vond op deze hoogte geen *H. avasmontanus*-planten, dus klom hij verder omhoog. Hij vond planten op zo'n 2000 m hoogte, waar ze in groepjes groeiden in spleten in de rotsen op de steile hellingen. In de holtes en spleten wordt het regenwater lang vastgehouden. De planten die hij vond, stonden in blad; er waren geen bloeiende planten.

Bij zijn tweede bezoek aan de locatie in 2010 trof hij bloeiende planten aan. Craib had geluk. Doordat het in 2009 had geregend, waren de planten uitgelopen en gingen ze later in 2010 bloeien. Hij vond de *H. avasmontanus*-planten alleen op deze ene locatie. Craib beschrijft in zijn artikel dat tijdens een eerdere zoektocht geen planten van deze soort op de groeiplaats bij Dobra zijn aangetroffen. De oorzaak was dat er op de locatie huizen waren gebouwd.

Charles Craib beschreef zijn zoektocht naar *H. avasmontanus* in het artikel 'The

Afb. 5: Duidelijk zichtbaar is dat de bloemdekbladeren voor de bloei aan de buitenzijde licht roze van kleur zijn.

Afb.6: H. avasmontanus in volle bloei. De bracteeën die de bloeiwijze voor de bloei heeft omhuld, sterft niet af tijdens de bloei.

Rediscovery of Haemanthus avasmontanus (Amaryllidaceae) in Namibia', gepubliceerd in Herbertia, volume 64, 2010. The International Bulb Society gaf het periodiek verschijnende journaal Herbertia uit. In 2013 besloot de vereniging zich op te heffen en kwam er ook een einde aan het verschijnen van Herbertia.

De locatie waar Craib de planten heeft gevonden, ligt ten noordoosten van Windhoek en is dus een andere vindplaats dan die door Dinter beschreven. Er zijn mijn inziens twee mogelijke verklaringen. Ten eerste is het groeigebied van *H. avasmontanus* groter dan eerder werd verondersteld. Dit lijkt aannemelijk. Dinter schreef immers in 1931 dat de plant al in 1899 bij Dobra was waargenomen, en zoals reeds vermeld had hij ze daar ook gevonden. Dobra ligt ten noordoosten van Windhoek. De tweede mogelijke verklaring is dat Craib een andere soort dan *H. avasmontanus* heeft gevonden. Dit is ook een serieuze mogelijkheid. De beschrijving van de plant door Dinter is summier en het herbariummateriaal uit 1923 is niet echt onderscheidend. Helaas kunnen we het niet met Charles Craib bespreken. Hij is in 2012 overleden.

Om planten (terug) te vinden, moet je dus een flinke dosis geluk hebben: op het juiste moment op de juiste plek zijn. En goed zoeken!

Foto's: Bernard Kleeberger

info@bloembol.info

Wilcoxia in Durango

Wolter ten Hoeve

Tijdens de Mexico-reis die Bertus Spee en ik in 2015 maakten, zochten we naar cactussen in de omgeving van het plaatsje Oriente Aguanaval in het noorden van de staat Durango. Terwijl we in het tamelijk vlakke terrein naar cactussen speurden, viel mijn oog op een bloem op halve hoogte in een creosootstruik.

Een bloeiende wilcoxia! Vanzelfsprekend maakten we er diverse foto's van. Zonder bloem zou ik deze wilcoxia ongetwijfeld niet gezien hebben, want wilcoxia's groeien bijna altijd onopvallend in struiken en er zullen niet veel cactofielen zijn die struiken naspeuren op de aanwezigheid van cactussen. Wilcoxia's groeien in eerste instantie rechtop, maar als ze groter worden vinden de stengels steun aan de takken van een struik (botanisch gezien zijn het geen klimplanten).

Aangezien ik geen echinocereus-specialist ben, laat staan een wilcoxia-specialist, ging ik te rade bij Dieter Waldeis en Christian Niesel, experts op het gebied van wilcoxia's. Mijn bloeiende wilcoxia bleek een *Echinocereus kroenleinii* te zijn.

De eerste beschrijving van deze echinocereus dateert uit 1980 en komt van de hand van Alain Cartier, in het tijdschrift Succulentes. Deze soort werd ontdekt door Horst Künzler, en Cartier noemde deze plant *Wilcoxia kroenleinii* om daarmee de heer Kroenlein, directeur van de botanische tuin van Monaco, te eren. Als locatie voor deze soort gaf Cartier het zuiden van de

Afb. 1: Echinocereus kroenleinii WTH 1168, ten zuiden van Oriente Aguanaval. (Bloem in de struik)

staat Coahuila aan, hoewel het niet bekend was waar Künzler zijn plant gevonden had. Bovendien vermeldde Cartier dat Lau en Glass & Foster deze wilcoxia bij Hipólito (in Coahuila) aangetroffen hadden.

De echinocereus-vrienden in Duitsland gaven mij wat verdere informatie over wilcoxia's. Wolfgang Blum, Dieter Felix en Dieter Waldeis hebben in 2008 zelfs een boek aan deze cactussen gewijd. In 1985 heeft Nigel Taylor de wilcoxia's onder het geslacht *Echinocereus* geplaatst. Taylor gaat in zijn monografie echter niet op *Wilcoxia kroenleinii* (en *W. tamaulipensis*) in. Hij erkent deze soorten in het geheel niet. In 1995 heeft Michael Lange in het tijdschrift Kakteen und andere Sukkulenten een revisie van het geslacht *Wilcoxia* gepubliceerd, waarin hij *Echinocereus poselgeri* subsp. *kroenleinii* opvoert, echter zonder in te gaan op details met betrekking tot bv. standplaats, onderscheid in epidermis, doorns, wortels en andere verschillen. Pas in 1999 onderging deze revisie een verdere bewerking door Wolfgang Blum en Dieter Waldeis. Deze bewerking is gepubliceerd in het tijdschrift Der Echinocereenfreund, en daarbij zijn de volgende soorten binnen de sectie *Wilcoxia* erkend:

Echinocereus poselgeri, E. leucanthus, E. tamaulipensis, E. kroenleinii en *E. waldeisii*. De naam werd daardoor *Echinocereus kroenleinii* (Cartier) Blum & Waldeis.

Zoals hierboven al vermeld, is het niet bekend waar Künzler de originele *Echinocereus kroenleinii* gevonden heeft, maar planten die overeenkomen met de beschrijving van deze soort zijn aangetroffen in zuidelijk Coahuila, in het Viesca – Parras gebied (bij Hipólito groeit *Echinocereus tamaulipensis*). Een vindplaats van *Echinocereus kroenleinii* in Durango is echter nergens beschreven. Met mijn verrassende vondst is het verspreidingsgebied van deze soort aanzienlijk uitgebreid, want de locatie in zuidelijk Coahuila is bijna 100 km verwijderd van de nieuwe locatie in Durango. Er zijn sowieso geen locaties van wilcoxia's in Durango bekend. Maar hele-

Afb. 2: Echinocereus kroenleinii (drie stammetjes, waarvan een met knop).

maal verrassend is het nu ook weer niet dat ik een wilcoxia in Durango gevonden heb, want enkele Mexicaanse auteurs schrijven in een recent artikel in het tijdschrift Phytotaxa dat de aanwezigheid van *Echinocereus poselgeri* in Durango niet onverwacht zou zijn. Zij stellen dat *Echinocereus poselgeri* op grond van de ecologische vereisten en op grond van haar verbreiding in de omgeving van San Juan de Guadalupe ontdekt zou kunnen worden. Aangezien *Echinocereus kroenleinii* sterk verwant is aan *Echinocereus poselgeri* – door sommigen zelfs als synoniem beschouwd wordt – en aangezien Oriente Aguanaval op slechts 50 km afstand van San Juan de Guadelupe ligt, kan deze opmerking in het artikel van de Mexicanen als een betrouwbare voorspelling gekwalificeerd worden.

Dankzegging

Dieter Waldeis en Christian Niesel worden bedankt voor hun nuttige bijdragen aan dit artikel.

Literatuur

Blum, W., Felix, D. & Waldeis, D. (2008). Echinocereus – Die Sektion Wilcoxia. Der Echinocereenfreund-Sonderausgabe.

Blum, W. & Waldeis, D. (1999). Der Echinocereenfreund **12**: 95-106.

Cartier, A. (1980). Wilcoxia kroenleinii Cartier sp. nov., Succulentes **2**: 2-3.

González-Elizondo M., Socorro González-Elizondo, M.S., González-Gallegos, J.G., Tena-Flores, J.A., López Enriquez, I.L., Ruacho-González, L. & Retana-Rentería, F.I. (2017). Updated checklist and conservation status of Cactaceae in the state of Durango, Mexico, Phytotaxa 327 (1): 103–129.

Lange, M. (1995). Echinocereus sect. Wilcoxia – eine Revision, Kakt. and. Sukk. 46: 133-144.

Taylor, N.P. (1985). The genus Echinocereus: A Kew Magazine Monograph.

Vreebergen 2
9403 ES Assen
woltertenhoeve@hetnet.nl

Afb. 3: Echinocereus kroenleinii WTH 1168, ten zuiden van Oriente Aguanaval.

Adansonia digitata in Gambia

Peter van Dongen

Het was in Madagaskar dat het aantal soorten adansonia's (baobabs) mij verbaasde. Die enorme exemplaren, bijzondere succulente bomen van honderden jaren oud, vroegen om aandacht. God zou ze zelfs ondersteboven hebben geplaatst (upside down trees), waarbij de top op de wortels zou lijken.

Deze magische, boomvormige succulenten waren dan ook voor mij aanleiding om voor ons blad al verschillende artikelen hieraan te wijden.

Mijn belangstelling voor de adansonia's is in de jaren die volgden, alleen maar toegenomen. Overal waar ik, meestal samen met mijn vrouw, in de wereld op reis ga, hoop ik ze te zien. Als dat zo is, merk ik dat een vreemde opwinding zich van mij meester maakt. Voordat ik hier verder inga op mijn laatste ontdekking in Gambia eerst nog het volgende.

Wat is er zo bijzonder aan deze succulent?

1. Naar mijn weten is er geen volgroeid exemplaar in een of andere kas in ons land aanwezig. Op de natuurlijke groeiplaatsen is de gemiddelde hoogte namelijk tussen de 5 en 20 meter met uitschieters tot 35 meter! Voor de gemiddelde Nederlander, zo merk ik, zijn het gewoon vreemde bomen. Voordat de maximale groei is bereikt, zijn er 100 tot 1000 jaren verstreken. Niet te doen dus hier.
2. Naast al die talrijke succulenten over-

Afb. 1: Omgevallen A. digitata bij mangrovebossen.

Afb. 2: Enorme zaaddoos van A. digitata.

al in de wereld is de adansonia best wel zeldzaam. In Madagaskar komen zes soorten adansonia voor: *A. madagascariensis, A. za, A. suarezensis, A. grandidieri, A. rubrostipa* en *A. perrieri*. Op het Afrikaanse continent één soort (*A. digitata*). En in Australië ook één soort (*A. gibbosa*).

3. Er wordt weinig gepubliceerd over adansonia. Het is blijkbaar geen uitnodigende succulent: niet aantrekkelijk, te groot of niet gemakkelijk te kweken. Cactussen en andere vetplanten spreken meer tot de verbeelding zo lijkt het. Van de dertig zaden uit de fluwelen zaaddoos van de *A. rubrostipa* ontkiemden er bij mij drie. Na drie jaar had ik geen plantje meer over.
4. Adansonia krijgen een prehistorische betekenis toebedeeld vanwege hun ouderdom en vormgeving. Tijdens hun leven wijzigt de vorm slechts gering. Van heel wat gebeurtenissen, ontwikkelingen en evoluties in al die jaren zijn zij deelgenoot geweest, en nog steeds.
5. Aan de bomen worden magische krachten toegedacht. De plaatselijke bevolking behandelt ze met eerbied en gebruikt bast, bladeren en zaaddozen voor allerlei doeleinden. Desondanks overleeft de baobab, vormt weer een nieuwe bast en groeit en bloeit enthousiast door. De inwoners halen de sponzige bast eraf, gebruiken het sap tegen malaria, nuttigen de smakelijke bladeren als groente en doen die in de soep, en eten de eiwitrijke zaaddozen voor een goede bloedsomloop en ter bevordering van de stoelgang.

In januari 2019 vertrokken wij naar Gambia. Voor het eerst gingen wij naar dit kleinste land van Afrika, waar de temperatuur in onze winter tropisch is. Een land dat in de breedte 50 kilometer meet en in de lengte 330 kilometer. Omsloten door Senegal in het noorden, oosten en zuiden. Door het land stroomt de prachtige Gambia-rivier. Gambia is een arm land, waar alleen rond de kust meer kapitaal aanwezig is; in het midden en oosten heerst bittere armoede.

Senegambia is de huidige benaming voor de landen Senegal en Gambia. Deze naam is voor het eerst in 1765 gebruikt door de Engelsen. Als een referentie aan de samenwerking tussen de Engelsen en de Fransen bij de verdediging van hun gezamenlijke belangen op het eiland Gorée en Saint Louis in Senegal (Frans) en James Island in Gambia (Engels). Bij de vorming van de confederatie in 1982 werd het officieel Senegambia. Er leven in Gambia vijftien verschillende volkeren die tezamen ongeveer dertig talen spreken. Maar overal wordt Engels als voertaal gebruikt. Dat is dus gemakkelijk voor toeristen.

Gambia werd in 1965 onafhankelijk van

Engeland en in 1970 officieel een republiek. Tussen 1501 en 1856 zijn ongeveer 12 miljoen slaven uit Afrika geëxporteerd naar de Verenigde Staten en het Caribisch gebied.

Het belangrijkste exportmiddel van Gambia zijn pinda's en pinda-oliën. Men vertelde mij dat de meeste pinda's in de wereld uit Gambia komen. Niet verwonderlijk is dan ook dat vele lokale gerechten, zoals de domoda, worden bereid met veel pindasaus.

In dit land zijn veel natuurreservaten gevormd, waar je met een gids vogels kunt spotten (660 soorten) of apen, zoals de endemische rode colobus-aap en andere bijzondere dieren. Maar in de reservaten vind je uiteraard ook een prachtige flora, waaronder succulenten.

Wat valt er te vertellen over de succulenten van dit land?

De meest markante en meest besproken boom en nog succulent ook, is de baobab, de *A. digitata*. Men beweert zelfs dat de baobab het oudste levende wezen is in Afrika! In het hele land, van het westen tot het uiterste oosten, kom je er duizenden en nog eens duizenden tegen. Vaak ook als centraal punt in dorpjes, die er omheen zijn gebouwd. In januari hangen ze nog vol met vruchten/zaaddozen, die ongeveer 15 centimeter groot kunnen worden. Een enkeling staat nog in bloei.

Zoals ik al eerder vermeldde in dit artikel, komt *A. digitata* voornamelijk voor op het vasteland van Afrika en ook hier in Gambia. Wellicht kan het zo zijn dat er in de loop van de jaren uit Madagaskar andere soorten zijn geïmporteerd. Ik heb ze niet kunnen ontdekken in de korte tijd dat wij er verbleven.

Al bij het strand aan de westkust staan grote exemplaren te schitteren tegen de ondergaande zon. Verderop in het Bijilo-reservaat (sinds 1982 voor publiek toegankelijk) is er zelfs een exemplaar dat helemaal in de windstroom vanaf de kust zijn kruin heeft gevormd. In het Abuko-reservaat zijn volgroeide exemplaren maar ook zaailingen waar te nemen.

Afb. 3: Grillige, artistieke vergroeide stam.

Maar de plek waar je uitsluitend deze succulenten tegenkomt is op Baobab Island. Een klein eiland bezaaid met grote en kleinere A. digitata's . Zeer bijzondere exemplaren die hier al honderden jaren te zien zijn en waar een glas baobabsap heerlijk smaakt.

Dit eilandje is alleen per bootje (vloed) of kano (eb) te bereiken! Met grote verbazing en opwinding kon ik hier rondlopen, niet gestoord door groepen toeristen of de lokale bevolking. Het eiland ligt voorbij de stad Brikama richting het dorpje Kuloro bij een uitloper van de Gambia-rivier. In het moerassige gebied word je per bootje opgehaald om het eilandje te bezoeken. Enige tijd is het eilandje alleen bezocht door oestervissers, die de oesters verzamelden aan de in het water staande stammen van de mangrovebomen. In 2000 is besloten om er een lodge te bouwen met de verrassende naam Baobab Lodge (Sita Joyeh Lodge). Met de lokale Simon Tours – de trip hiernaartoe was nog niet opgenomen in het programma – hebben wij een dag kunnen doorbrengen op dit mystieke en bijzondere eiland en in de omgeving. Bij een boottocht langs mangrovebossen bezaaid met oesters ontdekte ik

Van boven naar beneden:

Afb. 4: Door de zeewind gevormde kruin van een A. digitata.
Afb. 5: Baobab Island, met kano voor retourtocht.
Afb. 6: De schrijver voor een enorm exemplaar op Baobab Island.

Hiernaast:

Afb. 7: Groot en kleiner op Baobab Island

zeer afwijkende vormen van A. *digitata.* Monstrueuze vormen, gigantische wortelstelsels en onderstammen, die ik zelden zo ben tegengekomen.

Meer naar het oosten verplaatsten wij ons in reeds afgeschreven vierwiel aangedreven wagens, waarmee wij langs zeer oude steencirkels reden. Te vergelijken met Stonehenge in Engeland. Een zeer kleurrijke markt met veel Senegalezen van vlak over de grens, de grote heilige olifantsboom met de bijzondere wortels en met als eindpunt Janjan Bureh (Georgetown). In primitieve rondavels mochten wij onder een klamboe overnachten, waarna een Gambiaans ontbijt ons brandstof gaf voor een volgende dag met nieuwe ontdekkingen.

Onderweg dus voortdurend de aanblik van talrijke *A. digitata*! Natuurlijk kom je ook andere soorten succulenten tegen, zoals *Agave* sp., opuntia's, *Euphorbia milii, E. stenoclada* en *E. tirucalli*, *Aloe vera* etc. Voornamelijk dus veelal geïmporteerde vetplanten en zeer weinig cactussen. Dat is niet verwonderlijk, want daarvoor moet je vooral naar het continent Amerika.

Over A. *digitata* kan nog het volgende vermeld worden. Ze werd door de Fransman Michel Adanson in 1749 in Senegal ontdekt en beschreven. Gordon Rowley vermeldt in zijn Caudiciform Succulents foutief het jaartal 1753; hij noemt overigens *A. digitata* de allergrootste succulent ter wereld.

Adanson vond het een zeer vreemde plant, die een onbeschrijfelijke omvang van wel 9 tot 15 meter kan bereiken. De bomen leken voor hem wel een prehistorisch fossiel. Ze komen veel voor in de savannegebieden van westelijk en oostelijk Afrika, in totaal in 31 landen. Beschreven wordt ook dat de dikke sponzige bast vaak door olifanten wordt opgegeten. Maar de succulent lijdt er niet onder en vormt een nieuwe bast en groeit en bloeit vrolijk verder. Het geslacht *Adansonia* behoort tot de familie *Bombacaceae* en wordt door Werner Rauh een van de belangrijkste Pachycaul-succulenten genoemd. In zijn levenswerk, Succulent and Xerophytic Plants of Madagascar volume I en II, beschrijft hij uitvoerig de acht soorten van *Adansonia* als zeer uitzonderlijke en bijzondere succulenten. Dus ook A. *digitata* is door hem uitvoerig bestudeerd.

Na mijn ontmoeting met de talrijke adansonia's in Gambia wil ik ook nog even memoreren dat ik *A. digitata* ben tegengekomen in Kaapverdië (Santiago), Sri Lanka (het noordelijke eiland Delft), Botswana, Zuid-Afrika, Namibië en (mogelijk ook geïmporteerd) in Madagaskar.

Literatuur

Dongen, P. van (1997). De Bombacaceae en Didiereaceae van Madagascar, Succulenta 76(4), 156-162 en 194-197.

Dongen, P. van (2012). Adansonia's in Madagaskar; unieke en de grootste succulenten, Succulenta 91(3), 129.

Pakenham, T. (2004). The remarkable Baobab, Orion Books, UK.

Rauh, W. (1998). Succulent and Xerophytic Plants of Madagascar, Strawberry Press.

Rowley, G. (1987). Caudiciform and Pachycaul Succulents, Strawberry Press, California.

Talalaj, S. (1991). The strangest plants in the world, r.hale London.

pwmvandongen@ziggo.nl.

succulenta vereniging
van cactus- en vetplantenliefhebbers

De beachvlag ter gelegenheid van het jubileum

Verenigingsnieuws
Augustus 2019

In dit nummer:

Adressen	48
De jubileumviering op 15 en 16 juni	49
Notulen Algemene Ledenvergadering	51
Extra Algemene Ledenvergadering op 21 september	57
Evenementen	58
Instellingen en redactie	59
Afdelingsactiviteiten	60
Advertenties	61, 62

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de 1e van de oneven maanden zenden naar:
Andre van Zuijlen,
E-mail: succulenta@home.nl

Adressen

Succulenta
Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Bestuur
Voorzitter:
Frans Mommers
Egyptering 18, 5152 MZ Drunen
Tel. 0416- 374393
E-mail: voorzitter@succulenta.nl

Secretaris:
Andre van Zuijlen
Hoefstraat 9, 5345 AM Oss
Tel. 0412 - 630733
E-mail: secretaris@succulenta.nl

Penningmeester:
Piet Huesman
Pastoor Jutenlaan 43,
4624 GR Bergen op Zoom
Tel. 06-52095528
E-mail: penningmeester@succulenta.nl

PR & Promotie:
Peter Knippels
Tel. 06-48590702
E-mail: info@bloembol.info
E-mail: promotie@succulenta.nl

Vice-voorzitter:
Theo Heijnsdijk
Maasdijk 11, 6629 KD Appeltern
Tel: 0487 - 542704
E-mail: vicevoorzitter@succulenta.nl

Financiële Zaken
Betaling via de bankrekening van Succulenta te Nieuwerkerk aan den IJssel:
IBAN: NL31INGB0000680596 BIC: INGBNL2A

Ledenadministratie
Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministrateur:
Henk Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld.
Tel. 0575 - 465270
E-mail: ledenadministratie@succulenta.nl

Lidmaatschap 2019

Nederland	€ 27,–
België	€ 33,50
Jeugdleden Nederland	€ 13,50
Jeugdleden België	€ 16,75
Europa	€ 42,50
Buiten Europa	€ 47,–
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,–

Nieuwe leden ontvangen gratis “Cactussen en vetplanten - Een handleiding” ter waarde van € 6,50.

Advertenties
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss. Tel 0412 - 630733
E-mail: succulenta@home.nl
Tarieven

1/8 pagina	€ 29,50
1/4 pagina	€ 45,50
1/2 pagina	€ 72,50
1/1 pagina	€ 125,00

Oproep

Wij zoeken nog steeds:
- een ledenadministrateur
- een webmaster

Neem voor info contact op met de secretaris

Viering jubileum 15 en 16 juni

De viering op 15 en 16 juni van ons 100-jarig jubileum mag een succes worden genoemd. Georganiseerd voor de leden van de vereniging was het fantastisch dat zoveel leden op een van de dagen of zelfs op beide dagen zijn gekomen. In de nieuwsbrief van juli hebt u al een aantal positieve reacties kunnen lezen. En gedurende beide dagen waren er nog veel meer van dergelijke positieve reacties. Een fotoreportage van de viering mag u verwachten in het oktobernummer. In dit nummer moeten eerst de notulen van de jaarvergadering worden gepubliceerd, die door de uitgave van de special in juni al twee maanden later verschijnen dan gebruikelijk is.

Toch moeten we even aandacht besteden aan een uitermate belangrijk aspect van dit jubileum en dat zijn de vrijwilligers. Zonder deze groep van ca. 50 mensen zou een dergelijke viering niet mogelijk zijn geweest. Om deze mensen in het zonnetje te zetten willen we hier graag de namen noemen van al die mensen die zich belangeloos en met het nodige enthousiasme voor de vereniging hebben ingezet.

Dat begon al met het opbouwen van de tentoonstelling. Hiervoor werden planten geleverd door Will van Eck (Exotisch Plantencentrum Ospel), Gert Ubink (grote cactussen en euphorbia's), Gerrit Melissen (caudexplanten) en twee privéverzamelingen van Jan van den Broek en Aad Vijverberg.

Voor de inrichting van de kas waren op donderdag (al vroeg) Jos Timbergen en Nico Uittenbroek aanwezig. Later werden zij geholpen door Gijs Oskam, Aiko Talens en Piet Huesman.

Op vrijdagmorgen werden de beursruimtes ingericht door Klaas Bijlsma en Milco Lelyveld. En Henk Viscaal was druk doende de foto's van de door hem georganiseerde fotowedstrijd op borden te hangen.

Op zaterdag en zondag hebben een groot aantal vrijwilligers de vele bezoekers ontvangen en te woord gestaan.

Bij de ingang van de tuin hebben Monique van Vroenhoven, Aat van Uijen, Nia van

Een groep vrijwilligers wacht op instructies voordat ze naar de aan hen toegewezen plek gaan

der Burgt, Jac Niessen, Ronald Spits, Saskia Barendrecht en Irene Laney ervoor gezorgd dat leden van Succulenta op ordelijke wijze naar binnen konden komen.

Bij de promotiestand waren het Anita van de Wijdeven, Wil van Vroenhoven, Cees Pulles, Johanna Jongekrijg, Ada Schoonderwoerd, Marcel van Dijk en Cor Visser die binnenkomende mensen desgewenst de nodige uitleg gaven over onze vereniging. Dit is heel goed gebeurd, getuige het feit dat er maar liefst meer dan 20 nieuwe leden zijn bijgekomen.

In dezelfde ruimte werden boeken, tijdschriften, zaden en verenigingsartikelen te koop aangeboden door Jan Prinsen, Ronald Spits, Mireille Riesenbeck, Frank Mous, Lieda Dekker, Rob Feuth, Irene Laney, Betty van der Vegt, Gerard Rutten en Theo Heijnsdijk.

Bij de soms druk bezochte kinderactiviteiten waren Frank Mous, Henk Viscaal, Loes Jap-Tjong, Riet Maessen, Tonny Mommers, Willemien Adams en Gijs Oskam aanwezig om al die activiteiten in goede banen te leiden.

In de tentoonstellingsruimte waren steeds mensen aanwezig om waar nodig vragen te beantwoorden en uitleg te geven. Hier waren Jan van den Broek, Niek Hoebe, Aiko Talens, Wim Bervoets, Kevin Kleijberg en Wim Alsemgeest actief. In dezelfde ruimte werd continu een entdemonstratie gegeven door Evert Smienk en Paul Laney.

Op zaterdag en zondag was Wiebe Bosma bereid gevonden een lezing te geven, waarbij hij een selectie uit zijn lezingen toonde voor steeds een volle zaal.

En dan was er natuurlijk twee dagen een plantenbeurs. In totaal 112 meter tafel werd gevuld met planten door Gerrit Melissen, Sjaan Storsbergen, Ruud Wouterson, Wiebe Bosma, Gerard Geling, Wittold Hoffmann (België), Hans Huizing, Sebastian Wittek (Duitsland), Exotisch Plantencentrum Ospel, Coby en Anjo Keizer, EPRIC, Cactuskwekerij Lakerveld, Joep Wortelboer en Maurits Huygaerts (België). Aan het einde van de beurs waren de standhouders over het algemeen zeer tevreden.

Daarnaast is een aantal bestuursleden (Frans Mommers, Peter Knippels, Andre van Zuijlen) al die dagen bij vele activiteiten betrokken geweest. Er viel veel te regelen en te doen, maar de stemming was opperbest en met name de sfeer onder de vrijwilligers onderling was erg prettig. Een veelgehoord commentaar was dat ze een paar heel gezellige dagen hadden gehad.

En dan was er natuurlijk de gezellige samenkomst op de zaterdagmiddag. Met ca. 75 personen was de serre lekker vol en ook hier was de stemming opperbest. De voorzitter stond even stil bij het 100-jarig bestaan en feliciteerde met name de leden met het behalen van deze mijlpaal. De vereniging dat zijn tenslotte toch de leden.

Door Henk Viscaal werden de winnaars van de fotowedstrijd bekendgemaakt.

En door Theo Heijnsdijk werd de nieuwe handleiding gepresenteerd, die vlak voor het jubileum gereed was gekomen en ter gelegenheid hiervan aan alle leden gratis werd toegezonden.

Alle vrijwilligers nogmaals ontzettend bedankt voor jullie inzet. Door jullie is de jubileumviering een succes geworden.

Namens de commissie 100 jaar
Andre van Zuijlen

Notulen ALV 13 april 2019

1. **Opening door de voorzitter**
   Om 10.35 uur opent de voorzitter de vergadering

2. **Mededelingen en binnengekomen en uitgegane stukken**
   Er zijn afgevaardigden van 15 afdelingen aanwezig en 6 afdelingen hebben zich afgemeld (dat laatste overigens soms pas op enig aandringen van de secretaris). Dan is er een aantal verzoeken binnengekomen om leden te benoemen tot erelid (een persoon) en tot lid van verdienste (vijf personen). In het kader van het 100-jarig bestaan was de afdelingen gevraagd om na te denken over het voordragen van ereleden en leden van verdienste.
   Achtereenvolgens worden de verzoeken door de vergadering goedgekeurd om:
   - De heer Frans Noltee te benoemen tot erelid van Succulenta

   De volgende vijf personen te benoemen tot lid van verdienste
   - Jacq Jansen van de afdeling Den Helder
   - Riet Maessen van de afdeling Nijmegen en tevens secretaresse van de redactie
   - Henk Ruinaard van de afdeling Zuid-Limburg
   - Henk Roozegaarde vanwege zijn verdiensten als ledenadministrateur
   - Theo Heijnsdijk van de afdeling Nijmegen en tevens bestuurslid

3. **Stilstaan bij overleden leden**
   Er wordt 1 minuut stilgestaan bij de 22 leden die ons afgelopen jaar zijn ontvallen.

4. **Huldiging van de jubilarissen**
   Er hebben 8 jubilarissen gevolg gegeven aan de uitnodiging om aanwezig te zijn op de jaarvergadering. De volgende personen worden door de voorzitter gefeliciteerd, hen wordt het speldje opgespeld en er wordt een bos bloemen overhandigd:

40 jaar lid:	Mevr. S. Barendrecht-Verschuren
	Dhr L. de Man
	Dhr. J. Taheij
	Dhr. W. Verhe
50 jaar lid:	Dhr. F. Morcus
	Dhr. J. de Vries
	Dhr. J. Theunissen
60 jaar lid:	Dhr. J. Magnin

De vier 40-jarige jubilarissen

De drie 50-jarige jubilarissen

5. **Goedkeuring notulen van de ALV 2018**
Dhr. Coert van Dijk merkt op dat vorig jaar door de kascommissie het bestuur werd geadviseerd om de jaarrekening door alle bestuursleden te laten tekenen voor gezien. Dat is echter niet gebeurd. Beloofd wordt dat dit alsnog gaat gebeuren.
De notulen worden door de vergadering goedgekeurd (met dank aan de secretaris).

6. **Jaarverslag van de secretaris over 2018**
Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd (met dank aan de secretaris).

7. **Financieel verslag over 2018**
De penningmeester licht het verslag kort toe. De vereniging is financieel gezond. Dit komt mede door het feit dat het tempo van de jarenlange daling van het aantal leden vermindert.
Verder zijn de uitgaven voor de jubileumviering gereserveerd en zijn de verenigingsartikelen in de administratie verwerkt.
De post ledenadministratie toont een overschrijding, veroorzaakt door de aanschaf van penningen en speldjes.
Dhr. Paul Laney vraagt wat er is gebeurd met de financiën van de gestopte afdelingen Fryslân en Drenthe.
De afdeling Fryslân is samengegaan met de afdeling Groningen. wat er met de afdeling Drenthe is gebeurd, is niet bekend.

8. **Verslag van de kascommissie**
Dhr. Coert van Dijk rapporteert mede namens dhr. Roelof Salters die afwezig is.
Zij hebben samen de kascontrole uitgevoerd en hebben steekproefsgewijs een aantal uitgaven gecontroleerd. Alles

De heer Jan Magnin, 60 jaar lid van Succulenta.

is in orde bevonden en voorgesteld wordt om het financiële verslag goed te keuren en het bestuur decharge te verlenen, wat met applaus gebeurt.
Hij merkt nog op dat het saldo van het Clichéfonds aan de hoge kant is en geeft het advies dit deels naar de rekening van Succulenta over te maken.

9. **Verkiezing nieuwe kascommissie**
Dhr. Roelof Salters heeft aangegeven beschikbaar te zijn voor een tweede termijn. Als nieuw lid van de kascommissie meldt zich dhr. Paul Laney.

10. **Begroting 2019**
Hier valt met name de voorziening voor de viering van het jubileum met € 6000 per jaar te vermelden.
Verder vallen de kosten van het tijdschrift hoger uit, wat te maken heeft met de uitgave van een jubileumspecial.
Dhr. Evert Smienk vraagt hoe vaak de voorziening voor het jubileum is begroot. Dat is in totaal vier keer gebeurd tot een totaal van € 24.000, voor het laatst in de begroting van 2019.

11. Vaststellen contributie 2019

Er is voor 2020 geen verhoging van de basiscontributie nodig. De vergadering stemt hiermee in.

12. Bestuursverkiezing

Dhr. Frans Mommers, de huidige voorzitter, is aftredend en herkiesbaar. Met een applaus wordt dhr. Frans Mommers voor een tweede termijn van vier jaar benoemd.
Rob Feuth, de penningmeester, is statutair aftredend en niet herkiesbaar. Er heeft zich een kandidaat gemeld voor deze functie en met deze zijn gesprekken gevoerd. De vergadering wordt gevraagd akkoord te gaan met de benoeming van dhr. Piet Huesman tot penningmeester. Door een applaus gaat de vergadering akkoord met deze benoeming. Hij zal door de secretaris voor de eerstvolgende bestuursvergadering worden uitgenodigd.
De voorzitter bedankt dhr. Rob Feuth voor zijn werk als penningmeester in de afgelopen vijf jaar. Hij overhandigt hem een bos bloemen en belooft dat de cadeaubon op korte termijn volgt.

De aftredende penningmeester, Rob Feuth

De nieuwe penningmeester, Piet Huesman. Foto's van Ludwig Bercht

13. Verslag van de instellingen:

a. Redactie: Ludwig Bercht
Geeft aan dat hij het werk als hoofdredacteur nog steeds leuk vindt en kondigt het komende jubileumnummer in juni aan.

b. Verenigingsnieuws: Andre van Zuijlen
Meldt dat 15 van de 21 afdelingen hebben gereageerd op de oproep iets over hun geschiedenis te sturen voor de special. Gezien de hoeveelheid wordt beloofd dat in de komende Succulenta's al deze inzendingen successievelijk zullen worden gepubliceerd.

c. Website/boekenbeurs: Theo Heijnsdijk

De kandidaat die de website wilde overnemen heeft daar bij nader inzien van afgezien. We blijven echter wel vragen of iemand dit wil gaan doen.
De boekenbeurs heeft in 2018 een bedrag van € 598 opgeleverd, waarvan € 411 voor boeken en de rest voor verenigingsbanden. Er zijn nog volop boeken aanwezig, dus gevraagd wordt om eens op de website te kijken.

d. Clichéfonds: Gerard Rutten

Zit wat met problemen rond zaadleveranties. Bij De Herdt zijn de zaadbessen door Gerard zelf geoogst, maar dat moet wel allemaal worden schoonge maakt. Wat de bestellingen betreft zijn de Chinezen afgevallen.
Voor de toekomst kijk Gerard naar een mogelijkheid om zaden automatisch te tellen en af te vullen. Hiervoor volgt op een later moment een aanvraag voor budget bij het bestuur.
Verder worden er proeven gedaan naar het ontkiemen van oude zaden.

e. Ledenadministratie: Henk Roozegaarde

Henk is niet aanwezig. De secretaris herinnert de vergadering eraan dat Henk per 1-1-2020 gaat stoppen en dat we dringend op zoek zijn naar een vervanger. Lukt dat niet, dan dreigt uitbesteding van de ledenadministratie.

f. Pr: Peter Knippels

De oude handleiding is nu bijna op. Maar de nieuwe handleiding is door een team (Wolter ten Hoeve, Peter Knippels, Henk Ruinaard) onder de leiding van Theo Heijnsdijk geschreven en wordt momenteel door Andre van Zuijlen opgemaakt. Ter gelegenheid van de jubileumviering in juni zal deze handleiding aan alle leden worden thuisgestuurd.
De Nieuwsbrief is samen met MEO nu zo uitgestuurd dat deze in de mail is te openen. Er was namelijk gebleken dat de eerder gebruikt aanhangende pdf slechts door 15% van de leden werd geopend. Peter roept iedereen op om kopij voor de Nieuwsbrief naar hem te sturen. Ook facebook is samen met MEO anders opgezet, zodat er een groter bereik is. Een keer per maand heeft Peter overleg met MEO over de inhoud. Ook samen met MEO is er een webshop opgezet voor verenigingsartikelen, die maandag 15 april live gaat. Hier zal ook de nieuwe postzegel (die wordt getoond) te koop zijn.

g. Bibliotheek: Coby Keizer-Zinsmeester

Er wordt nauwelijks gebruik gemaakt van de bibliotheek. Slechts zeer incidenteel komen er vragen binnen voor scans. Bij monde van de voorzitter wordt het belang van een bibliotheek benadrukt en de intentie uitgesproken om deze in stand te houden.
Digitale bibliotheek: Paul Laney.
Paul meldt dat hij scans heeft van alle tijdschriften die circuleren binnen de vereniging en dat hiervan kopieën kunnen worden aangevraagd. De lijst is via de website in te zien.
Dhr. Ludwig Bercht waarschuwt voor mogelijk copyright en vraagt op te letten of iets gedeeld mag worden. Paul stelt dat er geen probleem is als dit voor eigen gebruik is.

h. Archief: Peter Melis

Peter is somber over het archief, omdat er het laatste jaar niets is ingezet en ook niets is uitgehaald. Er was een plan om dit in de cloud onder te brengen en de secretaris zegt toe dat dat nog steeds het plan is en dat dit onder punt 14 aan de orde komt.

14. Aanpassing statuten en huishoudelijk reglement + aanvraag ANBI

De wijzigingen in de statuten en huishoudelijk reglement zijn gepubliceerd in

de Succulenta van april. De vergadering wordt gevraagd of deze akkoord kan gaan met de voorgestelde wijzigingen. Dhr. Coert van Dijk heeft twee opmerkingen:

- Hij heeft moeite met de formulering dat een afgevaardigde een stem uit brengt die zich verhoudt tot de stemverhouding in de afdeling. De vicevoorzitter merkt op dat dit ook al in de oude statuten stond, maar dat we dit mee zullen nemen naar de notaris.
- Er is bij 14 en 15 iets niet in orde met het doorlopen van de nummering. Dit zal worden nagekeken en aangepast.

Met handopsteking gaat de vergadering unaniem akkoord met de voorgestelde wijzigingen in de statuten en het huishoudelijk reglement.
Door de voorzitter wordt toegelicht waarom deze wijzigingen in statuten en huishoudelijk reglement nodig zijn. Wij willen hiermee de ANBI-status aanvragen, wat een aantal voordelen biedt voor de vereniging. Een van die voordelen is het verkrijgen van een groepsabonnement op Office 365. Hiermee kan dan de hele administratie van Succulenta worden ondergebracht in een gezamenlijk systeem in de cloud. Dit inclusief de administratie van de afdelingen, die om privacyredenen niet meer op eigen pc's mag staan. Maar ook de informatie van alle instellingen, dus ook het archief, kan hier worden ondergebracht.
Communicatie binnen de vereniging kan dan via een Outlook account en de organisatie van toegang kan worden geregeld m.b.v. SharePoint.
Dhr. J. Theunissen merkt op dat de aanvraag voor de ANBI-status moeilijk kan zijn. De secretaris antwoordt dat de vorige aanvraag slechts op twee punten werd afgewezen, namelijk het vastleggen van de bezoldiging van bestuursleden en het vermaken van ons kapitaal aan een ANBI-instelling bij een eventuele beëindiging van de vereniging.

15. 100-jarig jubileum

Er wordt een toelichting gegeven door dhr. Peter Knippels.
Voor het jubileumweekeinde op 15 en 16 juni in De Uithof zal samen met deze tuin een pr-campagne worden opgezet.
Er is op 11 april een laatste afstemming geweest met De Uithof over de organisatie.
De toegang tot De Uithof is gratis op vertoon van bonnen die in juni in Succulenta zullen worden afgedrukt (twee bonnen per lid). De Uithof brengt deze niet in rekening aan Succulenta.
Er zijn op dit moment bijna voldoende vrijwilligers voor het bemannen van alle georganiseerde activiteiten, maar er kunnen nog steeds mensen bij.
Er zal een beurs zijn met ca. 100 m aan verkooptafels.
In de Nieuwsbrief van mei komt een volledig programma en ook een lijst met standhouders en wat ze aanbieden.
Op zaterdagmiddag is er een feestelijk samenzijn voor het officiële gedeelte.
De aanvraag voor "Koninklijk" loopt nog.

16. Vaststelling datum en, indien mogelijk, locatie voor de ALV 2020

Het voorstel (onder voorbehoud) is 18-4-2020 in 's-Hertogenbosch.

17. Rondvraag

Dhr. Kevin Kleijberg (afdeling Haag- en Westland)

- vraagt of we een hashtag kunnen bedenken voor Succulenta. Peter Knippels gaat dit opnemen met MEO.
- vraagt naar een eerder beloofd stukje over beschermde planten.

Dhr. Piet Huesman belooft dat hij dit gaat schrijven.

Dhr. Joop Schotman (afdeling Dordrecht)
• merkt op dat de ALV samenvalt met de dag van de rotsplantenvereniging. De voorzitter antwoordt dat er moeilijk iets valt te organiseren wat niet samenvalt met iets anders.

Dhr. Peter Melis (afdeling Gorinchem-'s-Hertogenbosch)
• vraagt of Succulenta niet wil deelnemen aan Gardenista, georganiseerd door Groei en Bloei.
Peter Knippels antwoordt dat dit verzoek ons heeft bereikt, maar dat we i.v.m. de viering van het 100-jarig jubileum niet in staat zijn dit ook nog te doen. Misschien volgend jaar.

Dhr. Gerard Rutten (Clichéfonds)
• heeft nog een aantal boeken "Kennen en herkennen" in de aanbieding voor het symbolische bedrag van € 2,50. Er is nog interesse voor.

Mevr. Coby Keizer-Zinsmeester
• merkt op dat bankkosten voor de afdeling wel heel erg hoog zijn. De voorzitter heeft dit in het verleden uitgezocht. Dat komt omdat er een zakelijke rekening nodig is. De kosten kunnen alleen laag blijven als er met een privérekening wordt gewerkt. Er is toen ook gekeken naar een landelijke rekening voor de afdelingen, maar dit werd te omslachtig.

Dhr. Theo Heijnsdijk
• benadrukt dat een archief voor Succulenta nodig is. Heb je dat niet, dan verdwijnt er onherroepelijk informatie.

18. Sluiting
Om 12.45 uur sluit de voorzitter de vergadering. De afdeling West-Brabant wordt bedankt voor de organisatie en ter afsluiting leest de voorzitter een stukje voor over de oprichting van deze afdeling.

Andre van Zuijlen, Secretaris Succulenta

Na de middag kon de kas in het Arboretum in Oudenbosch worden bezocht

Extra Algemene Ledenvergadering 21 september Naamswijziging vereniging

Beste leden van Succulenta,
In het kader van ons 100-jarig jubileum zijn we een jaar geleden gestart met de aanvraag voor het predicaat Koninklijk.
Een paar weken voor de viering van het jubileum bereikte ons de vraag of we wilden overwegen het woord “Belgische” uit de naam van de vereniging te verwijderen.
We hebben uitgelegd dat dit alleen zou kunnen worden gerealiseerd bij instemming van de Algemene Ledenvergadering. De eerstvolgende geplande ledenvergadering is echter pas in april 2020.

Op 3 juli kwam van de gemeente Wageningen onderstaande mail binnen.
Goedemiddag heer Van Zuijlen,
Hierbij stuur ik u de reactie:
Onderstaand bericht is voorgelegd aan de Algemeen Secretaris van Zijne Majesteit de Koning. Zij zouden het zeer op prijs stellen wanneer vóór het einde van 2019 een besluit wordt genomen inz. de naam van Succulenta en het Predicaat Koninklijk.
Er gaat anders te veel tijd overheen en dat is niet gewenst. Het Predicaat is al toegekend op 13 mei 2019 onder voorbehoud dat de naamswijziging gaat plaatsvinden. Als dat niet gebeurt dan zal er een heroverweging komen bij de Dienst van het Koninklijk Huis en dan kan het zijn dat de toekenning van het predicaat wordt ingetrokken.
Nogmaals, we hopen van harte dat de vereniging op enigerlei wijze spoedig een besluit gaat nemen. Misschien kunnen ze een extra Algemene Ledenvergadering inlassen.
Misschien dat u dit nog in uw bestuur wilt bespreken?
Met vriendelijke groet,
N. (Netty) Schroten
Bestuurssecretaresse
Gemeente Wageningen

Toevallig op dezelfde dag (3 juli) zijn door de voorzitter en secretaris de nieuwe statuten eindelijk getekend.
We hebben een mogelijke naamswijziging ook aan de notaris voorgelegd en hij kwam met het volgende idee: Laat het “Nederlands-Belgische” allebei weg uit de naam van de vereniging. De vereniging gaat dan heten: ***Koninklijke vereniging van cactus- en vetplantenliefhebbers, Succulenta***.
Dit hebben we eigenlijk al gedaan in ons logo en in de titel van het verenigingsnieuws. Hieraan zouden we dan alleen het woord “Koninklijk” moeten toevoegen.
Het bestuur is unaniem voor deze wijziging van de naam van de vereniging.
Om over de eventuele naamswijziging te beslissen heeft het bestuur besloten om een extra Algemene Ledenvergadering te houden.
Met deze aankondiging brengen we jullie als leden op de hoogte en hopen jullie te zien op de extra Algemene Ledenvergadering op 21 september in Nieuwegein.
Locatie: Hajé Nieuwegein
Waterliniedok 1,
3433 NV Nieuwegein
Aanvang: 10.00 uur
Het enige agendapunt zal zijn:
De naamsverandering van de vereniging.
U wordt vriendelijk verzocht zich bij de secretaris aan te melden als u deel wilt nemen.

Andre van Zuijlen
Seretaris Succulenta.

Evenementen

15, 17 en 18 augustus
Open deur van 9.00 tot 17.00 uur bij Cactusflower bvba, Morenhoekstraat 18 A, 2840 Rumst België.

18 augustus
De jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant. Let op, de beurs is op een andere locatie, een locatie met meer licht. De beurs wordt gehouden in "Ut Praotuis", Achter de Molen 17 in Etten-Leur. Verkopers kunnen vanaf 9.00 uur de planten aanvoeren. Er kan een stand besteld worden tot maximaal 4 meter. Als er ruimte overblijft wordt die verdeeld.
De zaal is open voor bezoekers van 10.00 tot 15.00 uur en de entree is gratis.
Informatie en stand bestellen bij Evert Smienk, tel 06-52314805 of per mail: evertsmienk@casema.nl.
Dat kan natuurlijk ook via WhatsApp.

6,7 en 8 september
Ook in 2019 is er weer de Europese Landenkonferentie in de Duinse Polders, Ruzettelaan 195 te Blankenberge in België. De ELK wordt gehouden op 6, 7 en 8 september.
Een evenement waarbij vele mensen elkaar treffen. Tijdens het weekend worden er een vijftal voordrachten gegeven door sprekers uit diverse landen.
De beurs, met ruim 620 meter tafelruimte, is vrij toegankelijk voor bezoekers op vrijdagnamiddag van 15.00 uur tot 20.00 uur, op zaterdag van 8.30 uur tot 19.00 uur en op zondag van 8.30 uur tot 11.00 uur.
Kijk voor meer informatie op onze website www.elkcactus.eu of neem contact op met Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966 of per e-mail annylinden@gmail.com.

Correctie

Bij de presentatie van de ingezonden foto's voor de fotowedstrijd is een storende fout opgetreden. Twee foto's werden tentoongesteld met de naam van Joop Schotman.
De foto's waren echter ingezonden door Leo Schotman.
Excuses namens de organisatie.

Ledenadministratie mei - juni

In de maanden mei-juni 2019 zijn 46 nieuwe leden ingeschreven.

Bericht van overlijden ontvangen:
J. Hovestad te 's-Hertogenbosch

Instellingen en redactie

Verenigingsartikelen

Bewaarband voor Succulenta:
De prijs is € 8,50 per band.
Wat betekent die naam?:
Een verklarend woordenboek: € 5,-
Cactussen en vetplanten. Een handleiding.
Nieuw 2019: € 6,50.

Oude jaargangen Succulenta:
1955 tot 2000 € 5,- per jaargang
2000 t/m 2018 € 9,- per jaargang
Losse nummers € 2,50 per stuk
En nog vele andere verenigingsartikelen die u op de website kunt vinden.

Succulenta heeft een groot aantal boeken in de aanbieding. Zowel nieuw als tweedehands. Daarnaast zijn er vele jaargangen tijdschriften in de verkoop.
Kijk op de website van Succulenta onder de kop "BOEKEN" naar de lijsten, zoek wat uit en stuur een mail voor een prijsopgave.
Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
Inlichtingen en bestellingen bij
Theo Heijnsdijk: th.heijnsdijk@gmail.com

Folders voor pr-doeleinden zijn te bestellen via een e-mail naar promotie@succulenta.nl.

Clichéfonds

Gerard Rutten, Prins Hendrikstraat 15
2641 HK Pijnacker. Tel. 015-3610078
E-mail: zaden@succulenta.nl
Bankrekeningnummer Clichéfonds:
IBAN: NL22INGB0000014465
BIC: INGBNL2A, t.n.v. Beheerder
Clichéfonds Succulenta te Pijnacker

Bibliotheek Succulenta

Bibliothecaris: **J. Keizer-Zinsmeester**,
Westeind 96, 9636 CE Zuidbroek.
Tel. 0598-395128
E-mail: keizer.zinsmeester@ziggo.nl

Website van Succulenta

Theo Heijnsdijk
Maasdijk 11, 6629 KD Appeltern
Tel: 0487 - 542704
E-mail: vicevoorzitter@succulenta.nl

Colofon

Tijdschrift Succulenta

http://www.succulenta.nl
E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding

Redactiesecretariaat

Mevr. R. Maessen
Weezenhof 1232, 6536 EZ Nijmegen
E-mail: redactie@succulenta.nl

Hoofdredactie

C.A.L. Bercht
E-mail: ludwigbercht@hetnet.nl
H.W. Viscaal
E-mail: hwviscaal@gmail.com

Redactie

R. Bregman
E-mail: r.bregman@contact.uva.nl
W. ten Hoeve
E-mail: tenho11@hetnet.nl
H. Ruinaard
E-mail: henk.ruinaard@tiscali.nl
B.J.M. Zonneveld
E-mail: ben.zonneveld@naturalis.nl

Vormgeving

H. W. Viscaal, Tom Twijnstra (basis layout)

Druk

Senefelder Misset Doetinchem

Afdelingsactiviteiten 2019

Afdeling	Datum	Activiteit	Informatie bij:
De Achterhoek	aug.	Vakantie	A. Heijnen
	12 sep.	Lezing Gert Ubink	0543-564314
Den Helder	aug.	Vakantie	J. Janssen
	13 sep.	Rondje Hortus Overzee	0223-620931
Eindhoven	aug.	Vakantie	R. Salters
	9 sep.	Wiebe Bosma: Stapelia & Stapelia-achtigen	040-2230101
Gorinchem-	12 aug.	Open kas bij Andre van Zuijlen	A. van Zuijlen
's-Hertogenbosch	9 sep.	Wiebe Bosma: Stapelia & Stapelia-achtigen	0412-630733
Gouda e.o.	aug.	Vakantie	N. Uittenbroek
	19 sep.	Succulenten op postzegels. Nico Uittenbroek	0182-394068
Groningen en	aug.	Zomeractiviteiten	V. Bicknese
Ommelanden	16 sep.	Lezing door Rikus van Veldhuisen	0595-491598
Haag- en Westland	27 aug.	Op bezoek bij een van de leden	P. Beurskens
	24 sep.	Luuk Vermeer, alles over rotsplanten	0611267411
Haarlem	aug.	Vakantie	H. v.d. Zouwen
	18 sep.	Nico Uittenbroek over winterharde cactussen	0612256825
Hoeksche Waard	aug.	Vakantie	Jan Magnin
	12 sep.	Foto's/dia's en najaarsruilbeurs	078-6131283
Maas & Peel	27 aug.	Doe-avond in de Jochumhof	R. Coenen
	24 sep.	Thema-avond: Het geslacht Astrophytum	0475-461945
Nijmegen	6 aug.	Kasbezoek Theo Heijnsdijk	R. Maessen
	3 sep.	Wiebe Bosma: Stapelia en Stapelia-achtigen	024-3440425
Tilburg	aug.	Vakantie	P. van Halteren
	9 sep.	Wiebe Bosma: Stapelia & Stapelia-achtigen	013-5701106
Voorne-Putten en	aug.	Voor informatie P.C. de Jong	P. de Jong
Rozenburg	sep.	e-mail: dejong.succulenta.vpr@hotmail.com	0181-484654
Wageningen	aug.	Vakantie	C. Geris
	12 sep.	Plantenkeuring en foto's eigen leden	0318-417319
West-Brabant	18 aug.	Beurs in Etten-Leur	H. Schippers
	14 sep.	Gezellig samenzijn met zaaien, enten, enz.	0164-257905
Zaanstreek-Waterland	aug.	Vakantie	A. van Leeuwen
	sep.	Vakantie	0251-313544
Zeeland	30 aug.	Plant van de maand Echeveria	H. Weezepoel
	27 sep.	Kunstlicht	0113-231067
Zuid-Limburg	aug.	Vakantie	W. Thissen
	3 sep.	Praatavond	043-3644612
Zwolle	aug.	Vakantie	W. Adams
	10 sep.	André van Zuijlen over Chili, geen Copiapoa	038-4227259

Exotisch Plantencentrum Ospel

KEDA BV

- Cactussen
- Aloe
- Agave
- Succulenten
- Tillandsia

Veel nieuwe soorten succulenten uit voorraad leverbaar

PARTICULIERE VERKOOP

- Palmen • Kuip planten • Exclusieve planten
- Tuinplanten • Natuursteen • Potgrond/bims
- Coffee corner

Openingstijden:
dinsdag t/m vrijdag: 12:00 - 18:00
zaterdag: 09:00 - 17:00
zondag: 11:00 - 17:00
maandag gesloten

Keda bv. Waatskamp 150, 6035 BV Ospel tel. 0495-585324
info@keda-exoticplants.nl www.keda-exoticplants.nl

British Cactus & Succulent Society

Website:
http://www.bcss.org.uk

- Quarterly full colour Journal, CactusWorld, for all levels of interest, covering conservation, cultivation, propagation, plant hunting and habitats, botanical gardens, plant descriptions, book reviews, seed lists, news and views, and advertisements from suppliers worldwide.
- Optional subscription to Bradleya, a high quality annual publication, with articles of a more scientific nature.
- Online discussion Forum and publications including books.
- See our website for current subscription details, which can be paid online by credit card, or by cheque payable to BCSS.
- Further details also available from our Membership Secretary:
  Mr A Morris, 6 Castlemaine Drive, Hinckley, Leicester, LE10 1RY, UK.
  Telephone: +44 (0) 1455 614410.
  Email: **membership@bcss.org.uk**

Nederlandse Kuipplantenvereniging

Meld u aan voor de nieuwsbrief.
GRATIS
Die verschijnt
1 x per twee maanden.

Meer weten over kuipplanten of contact met kuipplantenliefhebbers, bezoek onze website.

WORD lid!

www.kuipplantenvereniging.nl

Succulenta zoekt

Een ledenadministrateur

Een webmaster

Interesse?

secretaris@succulenta.nl

Kwekerij Kemkas

Voor al uw cactussen vetplanten en hulpmaterialen

Kees de Wolf
Kwekerij: Lindeweg 120
3334 LA Zwijndrecht
Tel. 0626298345
E-mail: info@kemkas.nl
www.kemkas.nl

CACTUSFLOWER

Ward Verschueren
Cactusflower bvba
Morenhoekstraat 18a
2840 Rumst

www.cactusflower.be
info@cactusflower.be
+32 476 21 11 54

Open van mei t.e.m. augustus
zaterdag van 9u tot 12u of na een telefonische afspraak

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366
Mobiel: 0643064770

Parodia vallegrandensis nom. prov.

Een nog niet beschreven parodia uit de omgeving van Vallegrande, Bolivia.

Klaus Beckert

Het was midden oktober 2006 dat wij, Ralf Hillmann en de auteur, ten noordoosten van de plaats Vallegrande in Bolivia (zie kaartje), komend vanuit de Quebrada la Hoyada, aankwamen in het gebied Hediondilla. We waren op zoek naar nieuwe populaties van *Sulcorebutia langeri*. We vonden op de voorhellingen van de Cerro Altos Chiquitos op ca. 2000 m hoogte een kleine, voor ons onbekende parodia. In onze veldnummerlijsten werd de vondst opgenomen onder het nummer KB 352 dan wel RH 3073a en de plant kreeg de voorlopige naam *Parodia vallegrandensis*.

Het betreffende gebied wordt gevormd door enigszins langgerekte, vlakke heuvels. De bodemstructuur van het gehele gebied bestaat uit roodachtige, fijnkorrelige, deels verweerde zandsteen, vermengd met leem en met ingebedde rotsranden. De begroeiing bestaat uit struiken (afb. 16). Het leem uit de lager gelegen gebieden werd in kleine werkplaatsen gebruikt voor de productie van bakstenen (afb. 4). Door watererosie ontstonden typische aarden, zuilvormige formaties, die we ook uit andere gebieden kennen. De wortelsystemen van de begroeiing op de bovenkant van de zuilen voorkomen verdere afkalving van de zuilen (afb. 2 en 3).

Nabij de vindplaats van de parodia vonden we in het onderste bereik van de hellingen populaties van *Sulcorebutia langeri* (afb. 5 en 6). Voor zover we konden waarnemen, spruiten deze planten niet of nauwelijks. Verder omhoog groeit de onderhavige parodia (afb. 7 - 10) in de beschutting van struiken in vlakke zandkommen of in vlakke

Afb. 1: Langs de weg naar Vallegrande bloeiende neoraimondia's.
Afb. 2: De weg naar de vindplaats van Parodia vallegrandensis nom. prov.

Afb. 3: Detail van afbeelding 2.

Afb. 6: Bloeiende Sulcorebutia langeri.

Afb. 4: Tegelbakkerij langs de weg.

Afb. 7: Parodia vallegrandensis nom.prov., ten noorden van La Hoyada.

Afb. 5: Sulcorebutia langeri fa., La Hoyada.

Afb. 8: Parodia vallegrandensis nom.prov.

Afb. 9: Parodia vallegrandensis nom.prov.

of steile rotsspleten. De niet-spruitende planten groeien hier vaak tezamen met een buitengewoon donkere vorm van *S. langeri*, die nauwelijks spruit en die duidelijk groter wordt dan de lager groeiende vorm (afb. 11). In de nabije of iets verdere omgeving werden tevens aangetroffen: *Lobivia calorubra* (afb. 12), *Lobivia arachnacantha* (afb. 13), *Opuntia sulphurea* (afb. 14 en 15) en een *Echinopsis* spec. Vanaf de top van de heuvel waar de parodia groeit, heeft men een vrij uitzicht op de plaats Vallegrande.

Twee latere reizen van R. Hillmann door het gebied ten noorden van Vallegrande gaven nieuwe inzichten over de afgrenzing van *P. vallegrandensis*. De parodia's die ten zuiden van Samaipata worden aangetroffen (afb. 17 en 18) wijken habitueel af. Zij hebben meer gelijkenis met de veel verder noordelijk voorkomende *P. comarapana* (afb. 19) en kunnen mogelijk gezien worden als een zuidelijke variëteit van *P. comarapana*. Een verwantschap met *P. vallegrandensis* kan men uitsluiten.

Een andere parodia-populatie uit de omgeving van Vallegrande, ten noorden van het gebied dat aangeduid wordt met San Blas, is morfologisch sterk afwijkend en lijkt meer, ook gezien het spruitende karakter, op *P. mairanana* (afb. 20-22). Nader onderzoek moet uitwijzen of deze parodia's al dan niet verwant zijn met *P. mairanana*.

Het groeigebied van *P. vallegrandensis* nom. prov. ligt op ca. 50 tot 60 km afstand van de mij bekende vindplaatsen van *P. mairanana* bij Mairana/Hierba Buena (afb. 23), alsook van Mataral, van waar een twijfelachtige Knize-vondst (KK 1119) (afb. 26) afkomstig zou zijn. Voor zover ik weet, kent niemand de vindplaats van KK 1119 (mijn planten zijn opgekweekt uit via U. Hummel verkregen KK-zaden). Bovendien wijken deze

Afb. 10: Parodia vallegrandensis nom.prov.

Afb. 11: Sulcorebutia langeri, donkere vorm.

Afb. 12: Lobivia calorubra.

Afb. 13: Lobivia arachnacantha.

Afb. 14: Opuntia sulphurea.

Afb. 15: Opuntia sulphurea in bloei.

Afb.16: Habitat van Parodia vallegrandensis fa.

Afb. 19: Parodia comarapana.

Afb. 17: Parodia spec., zuidelijk Samaipata.

Afb. 20: Parodia spec., noordelijk San Blas.

Afb. 18: Parodia spec., zuidelijk Samaipata

Afb. 21: Parodia spec., noordelijk San Blas.

Afb. 22: Parodia spec., noordelijk San Blas.

Afb. 23: Parodia mairanana KB 348.

Afb. 24: Parodia mairanana KK 522.

Afb. 25: Parodia mairanana KK 1666.

Afb. 26: Parodia spec. Mataral, KK 1119.

Afb. 27: Par. vallegrandensis nom.prov. in cultuur.

P. mairanana's van Knize uit dit gebied af van het algemene uiterlijk van deze soort (afb. 24 en 25).

De door Friedrich Ritter opgevoerde *P. minuta*, gevonden bij Santa Ana, wordt hier buiten beschouwing gelaten, omdat zij volledig onbekend is en niet meer door anderen teruggevonden is.

Korte beschrijving van P. vallegrandensis nom. prov.

Planten klein, 3-4 cm diameter, soms iets groter, weinig of slechts gering spruitend, epidermis lichtgroen. Ribben vrijwel altijd 20, zelden 22, recht tot licht gedraaid, kanten niet erg scherp. Middendoorns 1-2 (4), naar beneden gekromd, in het jeugdstadium recht, afstaand, met een licht gehaakte spits, witachtig, soms licht bruinig, in de schedel in een bundel staand, bruin. Schedel kaal tot wollig. Randdoorns straalvormig rond het areool, 12-15, licht van kleur, recht, de onderste 3-5 langer, soms net zo lang als de middendoorns. Bloem krachtig geel, breed openend. Stempel geel. Zaden ca. 0,8 mm, donker.

Afb. 28: Parodia vallegrandensis nom.prov. in cultuur

Kurzbeschreibung:

Pflanzen klein, 3-4 cm im Durchmesser, nur ausnahmsweise etwas größer, wenig oder nur gering sprossend, Körper hellgrün. Rippen fast immer 20, selten bis 22, gerade bis leicht gedreht, nicht sehr scharfkantig, Mitteldornen 1-2(4), nach unten gekrümmt, im Jugendstadium gerade, wegstehend, mit leicht hakiger Spitze, weißlich, manchmal leicht bräunlich, im Scheitel gebündelt, braun, Scheitel kahl bis wollig. Randdornen strahlenförmig um die Areole angeordnet, 12-15, hell, gerade, die unteren 3-5 länger, z.T. wie die Mitteldornen. Blüte kräftig gelb, breit öffnend, Narbe gelb. Samen ungefähr 0,8 mm, dunkel.

Vindplaats: noordoostelijk van Vallegrande op een korrelige, rode zandbodem in rotsspleten tussen struiken, op een hoogte van 1960 m. Begeleidende succulente vegetatie: *Lobivia calorubra*, *Lobivia arachnacantha*, *Opuntia sulphurea* en soms *Gymnocalycium zegarrae.*

Veldnummers: KB 352 en RH 3073a.

Een mogelijke verwantschap met *P. comarapana* of *P. mairanana* behoeft nader onderzoek.

Ik dank Ralf Hillmann, Igis, CH voor het kritisch doorlezen van het manuscript en Ludwig Bercht voor de vertaling.

Herkomst afbeeldingen:
R. Hillmann: 2-5, 12-15, 17, 20-22, 27, 28
A. Mucha; 9, 10
Auteur: 1, 6-8, 11, 16, 18, 19, 23-26

Friedensstraβe 5a
D 99310 Arnstadt

De herontdekking van Astrophytum asterias in 1923

Theo Heijnsdijk

In 1925 verscheen in het januarinummer van Succulenta een artikel van J.J. Verbeek Wolthuys over Astrophytum asterias. De titel luidde: 'Een „chef d' oeuvre" der Natuur'. Daarin de volgende zin:

> *Astrophytum asterias* werd in 1843, of omstreeks dien tijd, voor het eerst in een enkel of in zéér weinige exemplaren ingevoerd, doch is sedert dien een desideratum van de verzamelaars gebleven, tot eindelijk in het vorige jaar uit Mexico aan Haage Jr. exemplaren werden gezonden, door A. V. Fric, die meerdere waardevolle planten van daar exporteerde.

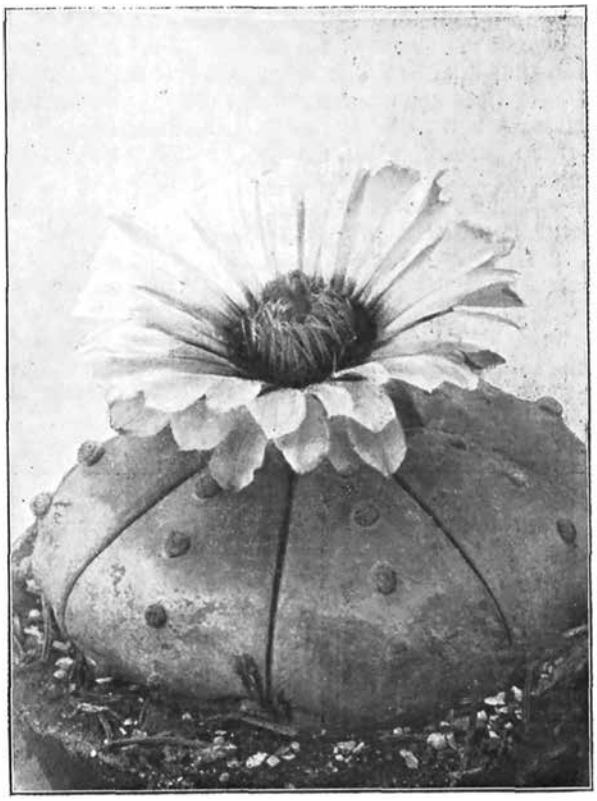

Afb. 1. De afbeelding bij het artikel in Succulenta in 1925. Het cliché was van *'den Heer Haage Jr. in bruikleen ontvangen'.*

Astrophytum asterias is inderdaad in 1843 voor het eerst gevonden en wel door Baron Karwinski, voluit Wilhelm Friedrich Freiherr von Karwinski von Karwin (1780 -1855).

Deze baron van Hongaarse afkomst was een avonturier die op expeditie in Mexico was om de mogelijkheden voor het winnen van mineralen te onderzoeken en tevens om planten en dieren te zoeken.

Het verhaal wil dat hij in een koets onderweg was van Monterrey in de Mexicaanse staat Nuevo León naar Tampico (aan de oostkust in de staat Tamaulipas), een afstand van zeker 500 km, en dat ergens in de Tierra Caliente (= de hete aarde) van Tamaulipas door een windvlaag zijn hoed afwaaide. Toen hij uitstapte en de hoed opraapte, bleek deze vlak bij een tot dan toe onbekende bolcactus neergekomen te zijn. De plant vertoonde een opvallende gelijkenis met de schaal van een zee-egel. Het was zijn bedoeling om de cactus daarom naar de zee-egel (echinus) te (laten) noemen. Echinocactus echinus zou het dus moeten worden. Bijna alle bolcactussen werden in die tijd nog echinocactus genoemd. Maar kennelijk was hij niet zo goed op de hoogte van de naamgeving van zeedieren en hij kwam met de naam *Echinocactus asterias* op de proppen.

Asterias (aster = ster) is een geslacht van zeesterren.

Karwinski stuurde exemplaren naar de Kaiserlichen Garten in Sint-Petersburg en ook naar Joseph Zuccarini van de botanische tuin in München. Deze publiceerde in 1845 de nieuwbeschrijving, inderdaad als *Echinocactus asterias*. In 1868 werd de soort door Lemaire in het geslacht *Astrophytum* ondergebracht.

De planten die naar Europa gezonden waren, gingen allemaal binnen enkele jaren dood. Nieuwe aanvoer bleef uit. Karwinski heeft nooit precies aangegeven waar hij de plant gevonden had en in feite leek de plant uitgestorven.

De term 'desideratum' (iets wat men begeert) in het citaat van Verbeek Wolthuys is dus wel terecht en misschien zelfs wel een understatement. *A. asterias* was een felbegeerde, maar helaas nergens verkrijgbare cactus.

Totdat in 1923, tachtig jaar na de eerste ontdekking, een andere avonturier, de Tsjech Alberto Vojtěch Frič, besloot om in Mexico planten te gaan zoeken. Ook toen al was er een vergunning nodig om planten te verzamelen en uit te voeren en voor die vergunning moest hij in Mexico City zijn. Omdat hij daar verder niet zoveel kon doen, bezocht hij de botanische tuin aldaar. Hij zag er een wat aparte cactus en hoewel hij nog nooit een *A. asterias* gezien had (Frič was geboren in 1882) wist hij onmiddellijk om welke soort het ging.

Bij navraag bleek dat deze planten daar al bijna twee jaar stonden en waren meegebracht door een ingenieur genaamd Marcelino Castañeda, die grond bezat in de buurt van de stad Ciudad Victoria in de deelstaat Tamaulipas. Frič heeft onmiddellijk contact gezocht met deze ingenieur en hij heeft het alleenrecht verworven om *A. asterias* te verzamelen en te verhandelen.

Samen met de Mexicaanse helpers van Castañeda werden meer dan 2000 exemplaren uitgegraven en naar Europa (Praag en Kakteen Haage in Erfurt) gestuurd. Mede door de ondeskundige behandeling door de Mexicanen waren veel van die planten al dood voor ze in Europa arriveerden. Ongeveer 500 van de 2000 overleefden het avontuur. In 1924 plaatste de beroemde Duitse firma Haage in het augustusnummer van het Duitse Zeitschrift für Sukkulentenkunde een advertentie waarin *A. asterias* werd aangeboden voor prijzen van 10 tot 40 mark. Het maandsalaris van een goedbetaalde arbeider was in die tijd 80 mark.

Von meinen Texas- und Mexikoimporten offeriere nachfolgende Sorten in besonders schönen Exemplaren:

Astrophytum Asterias, seit 1843 zum ersten Male wieder importiert, ℳ 10,00 40,00

Mamillaria pectinata „ 5,00—10,00
„ **macromeris** . . . . „ 5,00— 8,00
„ **Grahami** . . . . . „ 3,00 - 8,00
Echinocactus intertextus dasyacanthus . . . „ 3,00— 8,00
Pelecyphora asselliformis, Prachtexempl. „ 6,00—10,00

Ferner neue **Miniaturmamillarien:**
Escobaria Sneedi, Britt. et Rose ℳ 1.50—5,00
No. 1 ⟨mit roten Widerhaken⟩ „ 2,50—3,00
No. 2 ⟨ähnlich Schiedeana⟩ . „ 1,50—3,00
No. 3 ⟨dieselbe mit Widerhak.⟩ „ 2,00—4,00
Namen No. 1— 3 werden spät. bekanntgeg.
Ausführl. Angebote all. Import. a. Wunsch.
Cephaloc. senilis, Echinoc. turbiniformis, Astroph. usw sind unterwegs.
Import-Samenofferte in Druck!

Friedrich Adolph Haage junior, Erfurt 8.
Älteste Kakteen-Spez.-Kultur. Gegr. 1822.

Afb. 2. Advertentie van de firma Haage in het Duitse 'Zeitschrift für Sukkulentenkunde' van augustus 1924.

In Nederland was de plant in 1924 voor het eerst te zien op de tentoonstelling in Den Haag ter gelegenheid van het eerste lustrum (vijfjarig bestaan) van Succulenta.

Voor uitgebreide informatie over *A. asterias* verwijs ik naar het artikel (*Astrophytum asterias*: de zeestercactus), dat ik in het juninummer van 2015 in Succulenta schreef.

th.heijnsdijk@gmail.com

Rhipsalis, cactussen uit het tropische woud 5

Aat van Uijen

Binnen het geslacht Rhipsalis lijkt de groep soorten met afgeplatte leden op het oog duidelijk van de overige te onderscheiden te zijn. Taxonomen zijn het hierover echter niet met elkaar eens.

Afb. 1: Rhipsalis micrantha.

Afb. 2: Rhipsalis micrantha subsp. tonduzii, de Ecuadoriaanse vorm, die ook als R. kirbergii is beschreven.

Het kenmerk van afgeplatte leden komt bij meer epifytische geslachten voor. Denk maar aan de Noord-Amerikaanse epiphyllums en disocactussen. Men neemt aan dat deze aanpassing is ontstaan om door oppervlaktevergroting meer zonlicht op te kunnen vangen onder het bladerdak van de boom waarop de plant groeit.

Voor de rhipsalis-soorten met bladachtige leden is het ondergeslacht *Phyllarthrorhipsalis* opgesteld. Waar bij veel rhipsalis-soorten de stengelbouw een goed determinatiekenmerk is, is dit bij deze planten minder het geval. De leden van de verschillende soorten variëren in vorm van eirond of afgerond driehoekig tot langwerpig. Deze leden zijn meer of minder diep ingesneden bij de areolen en zijn meer dan wel minder golvend. De bloemen zijn middelgroot tot vrij groot (voor een rhipsalis dan) en variëren in kleur van wit tot gelig wit. De bessen kunnen wit tot lila of rood zijn. Uitzonderingen zijn er ook. Bij sommige soorten zijn de onderste leden niet bladachtig, maar driekantig. De daaropvolgende leden zijn dan wel afgeplat, maar bij enkele soorten behouden alle leden de driehoekige vorm.

Verspreid liggende groeiplaatsen

Om met de uitzonderingen te beginnen, moeten we naar het zuiden van Ecuador. Hier ligt het verspreidingsgebied van het soortencomplex rond *Rhipsalis micrantha*. De soort zelf komt verder nog voor in Noord-Peru en mogelijk in aangrenzend Colombia en Venezuela; het aantal groeiplaatsen is maar heel klein.

Zowel geografisch als morfologisch gezien wijken deze soorten sterk af van de andere 'platte' soorten. De leden zijn namelijk wel afgevlakt, wat de reden is om ze in deze groep te plaatsen, maar ze zijn zo smal dat ze meer op een platgeslagen cilindrische rhipsalis lijken dan op de soorten met brede, bladachtige leden. Ze zijn slechts 1 tot 2 cm breed, maar soms worden ook driekantige leden gevormd. De sterk gereduceerde bloemen lijken op die van *R. baccifera*: ze zijn klein en wit. Ook de overvloedig verschijnende bessen zijn wit.

Van deze soort is een aantal vormen als ondersoort beschreven. Een daarvan is *R. micrantha* subsp. *tonduzii*. Bij deze vorm zijn de leden niet afgevlakt, maar zijn ze rondachtig met vier ribben. Dit is nogal merkwaardig voor een plant die tot de groep met platte leden wordt gerekend. Niettemin is hij gezien de bloemvorm en het verspreidingsgebied toch duidelijk een vorm van *R. micrantha*.

Althans, één deel van het verspreidingsgebied, want *R. micrantha* subsp. *tonduzii* is in nog een ander opzicht bijzonder: hij heeft wat wetenschappers een 'disjunct areaal' noemen. Dat wil zeggen dat hij in meerdere (in dit geval twee) uiteenliggende gebieden voorkomt.

Zijn tweede thuisland is Costa Rica. De planten uit Ecuador zijn ook beschreven als *R. kirbergii*, maar aangezien men meent dat deze hetzelfde zijn als die uit Costa Rica, heeft men deze naam tot synoniem verklaard. Dat is voor de liefhebber jammer, want nu is aan het stekertje in de pot niet meer te zien of we nu met een plant uit Costa Rica dan wel uit Ecuador te maken hebben. Maar voor exemplaren met veldnummer geldt dat bezwaar natuurlijk niet.

Op de vorige ondersoort gelijkend is *R. micrantha* subsp. *monticola*. Deze heeft een beperkt verspreidingsgebied in het zuiden van Ecuador en heeft eveneens drie- of vierkantige leden. Deze ondersoort is nog weinig onderzocht en weinig in cultuur.

Dan is er nog *R. micrantha* subsp. *rauhiorum*, die een wat grovere uitvoering

Afb. 3: Rhipsalis micrantha subsp. rauhiorum.

Afb. 4: Rhipsalis goebeliana.

Afb. 5: De rode vorm van Rhipsalis pachyptera.

Afb. 6: De groene vorm van Rhipsalis pachyptera, ook beschreven als R. robusta, is in zijn verspreidingsgebied vrij algemeen.

Afb. 7: Rhipsalis crispata.

is van *R. micrantha*, eveneens uit Zuid-Ecuador. Op DNA-niveau lijkt er geen verschil te zijn tussen de beschreven ondersoorten. Deskundigen denken dat het hier gaat om populaties die zich in korte tijd hebben aangepast aan verschillende hoogtes en klimaatomstandigheden. De onderscheidende kenmerken van de ondersoorten blijven in cultuur echter wel behouden.

Van de soorten uit het ondergeslacht *Phyllarthrorhipsalis* komt in dit meest westelijke deel van het verspreidingsgebied van *Rhipsalis* verder nog *R. cuneata* voor. Deze zeldzame soort en zijn ondersoort *R. cuneata* subsp. *australis* groeien in de lagere delen van de Andes, op hoogten van ongeveer 200 tot 1500 meter, waar de wouden geregeld in optrekkende nevels gehuld zijn. Na zijn ontdekking in Bolivia in het begin van de 20ste eeuw is de soort een tijdlang niet meer teruggevonden. Het zoeken naar planten op de Boliviaanse oosthellingen van de Andes moet overigens met de nodige voorzichtigheid gebeuren, aangezien dit gebied, de Yungas, een centrum van de coca-teelt en -handel is. Niettemin is er een aantal nieuwe groeiplaatsen ontdekt. De door Rauh en Barthlott in Ecuador en Peru gevonden *R. occidentalis* wordt nu naar aanleiding van deze vondsten als een synoniem van *R. cuneata* beschouwd. Merkwaardig genoeg schijnt *R. occidentalis* ook in Suriname aangetroffen te zijn, dus weer zo'n disjunct areaal.

Een plant die lange tijd alleen in de cultuur bekend was, is *R. goebeliana*. De leden van deze soort zijn afgevlakt en vrij smal. Hij is enige tijd geleden herontdekt in Bolivia, maar deze vondsten wijken enigszins af van de in de cultuur bekende exemplaren. Of deze soort nauw aan de andere Boliviaanse rhipsalissen verwant is, is nog niet duidelijk.

Brazilië

In Brazilië, het hoofdverspreidingsgebied van *Rhipsalis*, zijn meer soorten met vlakke leden te vinden. Een hiervan, met een ruim verspreidingsgebied dat loopt van de staat Rio Grande do Sul in het zuiden tot de staat Minas Gerais in het noorden, is *R. pachyptera*. Deze wordt gekenmerkt door stevige vlakke leden met verdikte nerven. Hiervan bestaan twee vormen, die op het eerste gezicht sterk verschillen. Het voornaamste onderscheid is echter de hoeveelheid rood pigment in de plant. De vorm met veel pigment heeft altijd rode leden, ook in de schaduw, gele bloemen en roze vruchten. De groene vorm, met weinig pigment, loopt pas rood aan als hij sterk geëxposeerd staat. De groene vorm is ook beschreven als

R. robusta, waarbij dan de rode als de echte *R. pachyptera* wordt beschouwd. Verder is de rode vorm door Süpplie als forma *rubra* beschreven en dan is de groene de hoofdsoort. Daar is wat voor te zeggen, omdat de groene veel algemener is, maar internationaal wordt deze zienswijze niet erkend.

De voorgaande soort maakt deel uit van een groep soorten die lastig uit elkaar te houden zijn. Dat geldt voor planten in cultuur, maar ook in het veld is het onderscheid niet altijd gemakkelijk te maken. Dat heeft natuurlijk tot de nodige taxonomische verwarring geleid. Het gaat, naast *R. pachyptera*, om *R. crispata*, *R. oblonga*, *R. crispimarginata*, *R. olivifera* en *R. elliptica*.

R. crispata heeft ovale leden met een dikke middennerf en diep ingesneden golvende randen. Hij komt voor in de staten São Paulo, Rio de Janeiro en Bahia. Deze soort werd beschreven aan de hand van cultuurexemplaren en het kostte nog enige moeite om uit te vinden welke natuurlijke populatie hierbij hoorde. De vindplaatsen beslaan vrijwel alle kleine gebiedjes die verspreid zijn over verschillende staten van Brazilië, zelfs tot aan Pernambuco in het noorden toe. Over zijn verwanten *R. oblonga* en *R. crispimarginata* bestaat ook enige onduidelijkheid, want planten die zo genoemd worden, zien er vaak nogal verschillend uit. Het hier afgebeelde exemplaar werd in het veld gelabeld als *R. oblonga*, maar gezien de recentere inzichten zou het ook *R. crispimarginata* kunnen zijn. Deze laatste soort werd lange tijd niet erkend, totdat uit veldwerk bleek dat dit toch een zelfstandige soort is. Beide soorten hebben afgevlakte leden die diep ingesneden en sterk golvend zijn. Deze leden zeer dun.

R. elliptica (met subsp. *microflora*) en *R. olivifera* staan qua uiterlijk dichter bij *R. pachyptera*. De eerste is te onderscheiden, doordat de vruchten lilarood zijn, waardoor de soort, mede door zijn snel rood aanlopende leden, is te verwarren met de rode vormen van *R. pachyptera*. De verspreiding van *R. olivifera* is interessant doordat deze soort pas vrij recent is ontdekt, ondanks dat

Afb. 8: Een rhipsalis met zeer dunne bladvormige leden, waarschijnlijk R. oblonga of R. crispimarginata.

Afb. 9: Rhipsalis elliptica.

Afb. 10: Rhipsalis russellii is de soort met de kleinste bloemen.

Afb. 11: De felgekleurde vruchten van Rhipsalis russellii.

zijn vindplaats, het nationale park Serra dos Órgãos, veel bezocht wordt. Hij is pas goed van de rest te onderscheiden door de vruchten, die olijfgroen van kleur zijn. Dat is zeer uitzonderlijk voor een *Rhipsalis*, vandaar dat dit kenmerk in de Latijnse naam van de soort is opgenomen.

De bloemen van deze groep hebben vaak een gelig tintje en als ze volledig open zijn, zijn de bloembladeren teruggeslagen, zodat de meeldraden als een borsteltje aan voorbijkomende bestuivers worden gepresenteerd. Dit wordt in de literatuur 'stamen brush' genoemd, maar dit kenmerk is niet specifiek voor deze groep, aangezien ook sommige rhipsalissen uit andere groepen het vertonen.

Ook verwant aan deze soorten is *R. russellii*, die vrij gemakkelijk is te onderscheiden doordat de leden kleiner en gedrongener zijn. Hij lijkt hierdoor op *Schlumbergera russelliana*. De overeenkomst in de namen is overigens toevallig. Deze soort heeft de kleinste bloemen van alle rhipsalissen, wat wordt gecompenseerd doordat er meerdere aan één areool kunnen ontspruiten, tot wel negen stuks toe. Als zich dan uit die bloemen vruchten ontwikkelen, ziet de anders zo onopvallende plant er spectaculair uit, want deze bessen zijn fel lila gekleurd.

Zeer recent is weer een soort met vlakke leden beschreven, namelijk *R. barthlottii*. Deze is al in de jaren zeventig van de vorige eeuw in het Braziliaanse Orgelgebergte gevonden en gecultiveerd in de botanische tuin van Heidelberg. Met zijn lange, vrij smalle leden lijkt hij op de hiervoor beschreven soorten, maar duidelijke verschillen zijn de gele bloemen en de rode bessen. Op grond van DNA-onderzoek is geconcludeerd dat het een aparte soort is, waarna hij in 2016 is beschreven.

Inselbergen

Behalve *R. micrantha* en zijn verwanten is er nog een aantal buitenbeentjes in deze groep. Deze maken voornamelijk driekantige en minder vaak afgevlakte leden. Een soort die hierdoor meer op een cereus dan op een rhipsalis lijkt, is *R. cereoides*. Deze heeft scherpe driekantige leden, die schaars vertakt zijn. Bij veel rhipsalissoorten liggen de areolen zodanig dat de leden een inkeping vertonen; bij deze soort lopen de kanten van de ribben kaarsrecht door. *R. cereoides* is hierdoor zo onmiskenbaar dat hij zelfs vegetatief gemakkelijk te herkennen is. Zijn robuuste uiterlijk past bij zijn groeiplaats; hij komt namelijk voor in open gebied op zogeheten inselbergen in de staat Rio de Janeiro. Inselbergen zijn kleine, puddingvormige bergjes, vaak met een gladde, afgeronde top, die prominent uit het landschap oprij-

zen. Ze komen ook voor in Suriname en op Madagaskar en vormen een aparte ecologische habitat, die vrij droog is doordat er op de steile hellingen weinig bomen staan. *R. cereoides* groeit dan ook voornamelijk op de grond. De bloemen zijn vrij groot.

Een andere soort van de inselbergen in de staat Rio de Janeiro is *R. triangularis*. De soort is beperkt tot het Parque Natural Municipal da Prainha, een klein natuurgebiedje ten westen van de stad Rio de Janeiro. De stengels zijn ook drie- of vierkantig, maar de kanten van de ribben zijn meer golvend dan die van *R. cereoides*. Ook lijkt hij op *R. agudoensis* (zie hierna), die echter witte vruchten heeft, terwijl die van *R. triangularis* rood zijn. Dit was aanvankelijk ook zo'n problematische soort, tenminste wat betreft de taxonomie. Hij werd namelijk beschreven aan de hand van een cultuurexemplaar, zonder dat de groeiplaats bekend was. Ook ontbrak er een type-exemplaar. Recentelijk is hij echter teruggevonden in het voornoemde natuurpark, zodat hij nu verder kon worden getypificeerd.

Ten slotte komen we bij nog een omstreden soort: *R. agudoensis*. Hiervan werd vermeld dat hij afkomstig zou zijn uit Rio Grande do Sul, de zuidelijkste staat van Brazilië, en op slechts één heuvel zou voorkomen. Hij is in dat gebied echter niet meer teruggevonden. De stijve, robuuste leden van deze soort zijn niet afgevlakt, maar driehoekig en men beschouwde hem als een vorm van *R. pachyptera*. Nog niet zo lang geleden zijn echter exemplaren van *R. agudoensis* gevonden in Rio de Janeiro en de deskundigen neigen er nu toe om hem als zelfstandige soort te beschouwen.

Deze groep rhipsalissen, *Phyllarthrorhipsalis*, bevat veel uiteenlopende soorten, waarvan een aantal niet eens de 'kenmerkende' platte leden heeft. Ook uit DNA-onderzoek is gebleken dat dit kenmerk misschien niet eens zo veel te betekenen heeft en dat deze groep beter bij het ondergeslacht *Rhipsalis* of '*core Rhipsalis*' kan worden ondergebracht.

Afb.12: Rhipsalis cereoides.

Afb.13: Rhipsalis agudoensis.

Literatuur

Calvente, A. (2012). A new subgeneric classification of Rhipsalis (Cactoidea, Cactaceae). Syst. Bot. 37(4):983-988.

Korotkova, N. et al. (2011). What does it take to resolve relationships and to identify species with molecular markers? An example from the epiphytic Rhipsalideae (Cactaceae) (2011). Am. J. Bot. 98(9):1549-1572.

Süpplie, F. (2007). Rhipsalis & Lepismium. The EPRIC Foundation, Nijmegen.

Websites

www.rhipsalis.eu
www.rhipsalis.com

China, een belevenis, deel I

Ludwig Bercht & Henk Viscaal

Midden 2018 kreeg de eerste auteur een mail of hij interesse had aanwezig te zijn op een cactustentoonstelling en een lezing te verzorgen in China. Na enig heen-en-weer-ge-e-mail met de tussenpersoon, een jonge Chinees, Xiaobin Yao, die in Jena (Duitsland) studeert, kwamen we tot een overeenstemming. De reis en het verblijf zouden in hun geheel betaald worden door een sponsor in China. De aanwezigheid van enkele uit Europa komende personen zou gebruikt worden ter opluistering van een expositie. En voor een select gezelschap zouden lezingen worden gehouden. Uiteindelijk ging de reis in 2018 niet door, omdat er geen goede datum gevonden kon worden.

De invitatie was al grotendeels uit onze gedachten verdwenen toen in maart van dit jaar het verzoek werd herhaald. Tevens werd gevraagd of er een tweede persoon was die mee wilde, want een van de andere kandidaten was door omstandigheden afgevallen. Met enthousiasme nam Henk deze uitnodiging aan.

Na de nodige reisformaliteiten was het op 28 april zover. Op Schiphol ontmoetten we twee andere geïnviteerden: Jakub Jilemicky uit Praag (Tsjechië) en Guiseppe Orlando uit Tenerife. De vijfde persoon die was uitgenodigd, Joël Lodé, was al een dag eerder naar China afgereisd. Op het vliegveld van Xiamen, een stad van zo'n 3,5 miljoen inwoners op een eilandje voor de kust, dat via een brug met het vasteland is verbonden, werden we afgehaald door onze reisbegeleider, Xiaobin (afb. 3). Hij was wat verlaat, wat

Afb. 1: Overzicht zuilcactussen in de Longhai C & S Botanical Garden in Zhangzhou.

op de verdere reis niet meer zou gebeuren. Het was inmiddels eind van de ochtend van maandag 29 april toen we per luxe auto naar ons hotel gingen, het zeer luxueuze Wanda Realm Hotel in Zhangzhou (afb. 4). Nadat we waren ingecheckt en een echte Chinese lunch hadden genoten, gingen we op weg naar het eerste hoogtepunt, een nog jonge cactus- en vetplantenkwekerij met daarbij een aangelegde succulententuin (Longhai C & S Botanical Garden) in Zhangzhou. De ontvangst door de leiding van de kwekerij ging natuurlijk samen met het drinken van thee. Vervolgens werden we met enige trots door de aangelegde tuin rondgeleid (afb. 1, 2, 5 t/m 7). In de tuin is uitgebreid gebruik gemaakt van de glooiing van het terrein. Vele zuilcactussen, grusonii's, agaves en andere vetplanten, alle in behoorlijke aantallen aangeplant, geven de tuin een prachtig uiterlijk. Ondanks de hoge temperatuur en de hoge luchtvochtigheid was het genieten.

Aansluitend werden we rondgeleid door de kweekkassen (afb. 8 t/m 12). Hier stond het materiaal deels op tafels, deels gewoon in opgebrachte aarde op de grond. Geen automatisering, want menskracht is goedkoop. In het hoogseizoen hebben zo'n vijftig personen werk in de kassen en de tuin. In onze ogen kon het heel wat efficiënter, maar het was al met al zeer indrukwekkend. De kassen zijn nodig, enerzijds om de planten schaduw te geven en anderzijds ter bescherming tegen de vele regen die er overvloedig valt. Ons bezoek werd afgesloten met nogmaals een theeronde.

De middag was nog niet voorbij: een tocht per auto bracht ons naar de privétuin van een cactusliefhebber. Ook hier de gebruikelijke theeronde, nu met black tea (afb. 18). Hierna konden we de indrukwekkende tuin bezichtigen (afb. 13-15). We werden opmerkzaam gemaakt op een struik met bessen

Afb. 2: Samen met de directie van de tuin, in het midden van links naar rechts Ludwig Bercht, Joël Lodé, Henk Viscaal, Jakub Jilemicky en Guiseppe Orlando.

Afb. 3: Xiaobin Yao, onze organisator.

Afb. 4: Wanda Realm hotel in Zhangzhou.

Afb. 5: Bij de ingang van de tuin.

Afb. 6: Kopieën van hoofden van Paaseiland in de tuin.

Afb. 7: Zuid-Afrika en Madagaskar.

Afb. 8: In een van de kassen.

Afb. 9: Kweek op tafels.

Afb. 10: Kweek op de grond.

Afb. 11: Op zulke afwijkingen kicken de Chinezen.

Afb. 12: Handwerk.

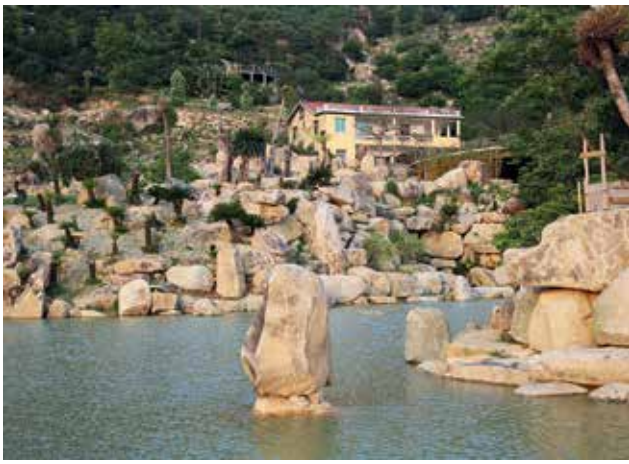

Afb. 13: Huis en tuin van een liefhebber.

Afb. 14: Ook cycassen zijn aangeplant.

Afb. 15: Jonge aanplant.

Afb. 16: Lekker zeg.

Afb. 17: Vruchten op het kale hout.

Afb. 18: Black tea.

Afb. 20: De ronddraaiende eettafel.

Afb. 19: Restaurant aan de kust.

Afb. 21: Het succulentendeel van de Xiamen botanische tuin.

Afb 22: Bollen en zuilen.

Afb. 23: Chinese schonen.

Afb. 24: Een van de kassen.

Afb. 25: Wat los spul in de kas.

Afb. 26: Trots op de apestaart.

Afb. 27: Agave albopilosa.

Afb. 28: Een toppertje.

Afb. 29: Hoekje melo's.

Afb. 30: Deskundige uitleg.

direct op de stam. Die bessen waren eetbaar en erg lekker (afb. 16-17). We hebben enkele pitjes meegenomen om te proberen deze thuis te laten kiemen.

De dag werd afgesloten met een etentje in een prachtig gebouw aan de kust (afb. 19) op uitnodiging van de genoemde cactusliefhebber. (Het was wat nevelig, anders hadden we Taiwan moeten kunnen zien liggen.) Typisch Chinees is de ronddraaiende tafel, waarop de gerechten worden gezet (afb. 20). Een afsluiting van een eerste geweldige dag.

Op de tweede dag gingen we per vliegtuig van het nationale vliegveld van Xiamen naar Nantong. Maar eerst bezoeken we 's morgens de botanische tuin van Xiamen. Deze tuin met een totale oppervlakte van 4,5 km² maakt op een zeer indrukwekkende wijze gebruik van de aanwezige rotsformaties en hoogteverschillen. De tuin is verdeeld in een gedeelte met naaldbomen (inclusief de Chinese botanische 'wereldwonderen' *Metasequoia glyptostroboides*, de Chinese moerascipres, en *Ginkgo biloba*), een rozentuin, een succulententuin (afb. 21) en de honderd-bloemenhal. Daarnaast zijn er nog vele kleinere aanplantingen met specifieke onderwerpen. Wij hebben slechts het succulentengedeelte bezocht, maar hier kun je al een lange tijd doorbrengen (afb. 22 t/m 30). Aan het einde van de ochtend moesten we helaas afscheid nemen van deze geweldige botanische tuin om het vliegtuig naar Nantong te halen.

Wordt vervolgd.

Summary

Rob Bregman

Ben Wijffelaars reacts to the article by Peter Knippels in the previous issue about 'Floralia', a club of plant lovers raised in 1873 that can be considered a precursor of 'Succulenta'.

In his ongoing series on the 'Verkade' books published in the 1930's, Theo Heijnsdijk deals with *Echinocereus chloranthus*. This species was discovered in 1852 by Charles Wright in the Rio Grande area, and was first described by Georg Engelmann as *Cereus* (subgenus *Echinocereus*) *chloranthus*. Some decades later, this subgenus was recognized at generic level. At present, *E. chloranthus* and its related species *E. viridiflorus* are placed in the section *Echinocereus*. According to Blum and co-authors (2012), this section now consists of 10 species which are characterized by relatively small (but many) flowers. Up till now, the species is not threatened in nature ('least concern'). Its natural habitat covers a large area in the US-Mexican border region, with *E. viridiflorus* even reaching Wyoming and South Dakota, so in culture these plants are not cold-sensitive.

Bertus Spee again presents some attractive succulents in his series 'in the spotlight'. *Abromeitiella chlorantha*, *Acharagma roseana* and *Stenocactus multicostatus* are depicted and shortly described.

Peter Knippels reports about the rediscovery of *Haemanthus avasmontanus*, a bulb species from the daffodil family Amaryllidaceae native to South-West Africa. The species was first described by the German Kurt Dinter in 1923. In 2009, the South African Charles Craib claimed to have rediscovered this species. However, it remains uncertain whether Craib found the same species, since he collected at another locality.

During a trip to the Mexican state Durango in 2015, Wolter ten Hoeve found *Wilcoxia* (*Echinocereus*) *kroenleinii* flowering in a creosote bush. This species was not known from Durango, so its distribution area has become wider by Wolter's find.

Peter van Dongen pays attention to the baobab tree *Adansonia digitata* in Gambia. This is the world's largest succulent plant; water is stored in the massive trunk and branches. These trees can reach a length of over 30 meters and may become 1000 years old. In Madagascar 6 species occur, on the African continent only one (*A. digitata*).

Parodia vallegrandensis, a new species from Vallegrande, Bolivia, is provisionally described by Klaus Beckert. Possible relationships with *P. mairanana* and *P. comarapana* are still under investigation. A brief German description is included.

Theo Heinsdijk focuses on *Astrophytum asterias*, the well-known sea-urchin cactus. This species was found in 1843 and exported to Europe in very limited quantities. In 1845 Zuccarini described it as *Echinocactus asterias*. In 1923 the plants were rediscovered by the Czech Alberto Fric. Only 500 out of the 2000 plants that were sent to Europe survived, so prices in Germany raised to 10 to 40 Mark apiece, half a month salary at the time.

Aat van Uijen brings part 5 of his contribution on the *Rhipsalis* species from the tropical woods. This time attention is paid to the species with flattened stems (subgenus *Phyllarthrorhipsalis*). Most of these species occur in Brazil, some of them in Peru, Ecuador and Bolivia (*R. micrantha*, *R. cuneata*, *R. goebeliana*). A somewhat different group of species with triangular stems are known from the so-called 'inselbergen' (island mountains), isolated small elevations in a flat landscape in the state of Rio de Janeiro (*R. cereoides*, R. *agudoensis*).

Ludwig Bercht was invited to give a presentation in Xiamen (China). He and Henk Viscaal visited local botanic gardens, a cactus nursery and a private collection. This article is to be continued.

At the back page, Tom Twijnstra remembers his first cactus: *Mammillaria zeilmanniana.*

R.Bregman@contact.uva.nl

succulenta vereniging
van cactus-en vetplantenliefhebbers

Ben Wijffelaars
Floralia 212
Theo Heijnsdijk
Echinocereus chloranthus
De groene dwergtoortscactus 213
Bertus Spee
Voor het voetlicht. 221
Peter Knippels
Haemanthus avasmontanus
na 86 jaar teruggevonden 223
Wolter ten Hoeve
Wilcoxia in Durango. 226
Peter van Dongen
Adansonia digitata in Gambia 229
Klaus Beckert
Parodia vallegrandensis nom. prov. 235
Theo Heijnsdijk
De herontdekking van
Astrophytum asterias in 1923 242
Aat van Uijen
Rhipsalis, cactussen uit het tropische woud 5 244
Ludwig Bercht & Henk Viscaal
China een belevenis deel I 250
Rob Bregman
Summary. 257

Voorpagina: Astrophytum asterias
Foto: Coby Keizer-Zinsmeester

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers en adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues and address changes to:

D.H. Roozegaarde
Banninkstraat 5
7255 AT Hengelo (Gld)
Tel.: +31(0)575 465270
E-mail: ledenadministratie@succulenta.nl

Mammillaria zeilmanniana

Fascinerend

Tom Twijnstra

Ik was een kind toen ik aan de hand van mijn moeder bij de bloemist gefascineerd raakte door een met fel magenta-kleurige bloemetjes getooid plantje. Mijn eerste cactus heeft jarenlang op de vensterbank gestaan. Zonder enige bijzondere verzorging groeide deze *Mammillaria zeilmanniana* uit tot een grote klomp die ieder jaar rijkelijk bloeide.

De groeiplaats van deze in 1931 beschreven plant werd niet meer teruggevonden. Eind jaren tachtig van de vorige eeuw werd deze soort, net als *M. bombycina* en *M. schwarzii*, in de natuur herontdekt na flink speurwerk van het echtpaar Fitz Maurice, de bekende mammillaria-onderzoekers. De plantjes die ieder jaar met vele miljoenen in de handel komen, zijn op de relatief kleine vindplaats niet erg talrijk en ontoegankelijk omdat het een privéterrein betreft.

Het verhaal achter dit eenvoudige cactusje vind ik nog steeds fascinerend.

tomtwijnstra@hotmail.com